

Open Education for Young Europeans
through History, Art and Cultural Learning

Open Education for Young Europeans through History, Art and Cultural Learning

ΣΥΓΚΕΦΑΛΑΙΩΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ

ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΠΟΥ
ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΜΕ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ/ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ
ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗ ΝΟΡΒΗΓΙΑ, ΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ, ΤΗ ΣΛΟΒΕΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

Συντάχθηκε από

PRISMA ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (GR)

Με τη συνδρομή των εταίρων του έργου:

Πανεπιστήμιο της Νοτιοανατολικής Νορβηγίας (NO), Εκπαιδευτικό
Κέντρο Geoss d.o.o. (SL), Provincia di Livorno (IT), Μουσείο Ελληνικής
Παιδικής Τέχνης (GR), Δημοτικό Σχολείο της Litija (SL)

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μέσω του προγράμματος Erasmus+. Η

παρούσα έκθεση αποτελεί το κύριο παραδοτέο του πρώτου αποτελέσματος στο πλαίσιο του έργου OpeEYE με επικεφαλής το Πανεπιστήμιο της Νοτιανατολικής Νορβηγίας (NO) και υλοποιείται μαζί με το Κέντρο Αναπτυξιακών Μελετών PRISMA (GR), το Εκπαιδευτικό Κέντρο Geoss d.o.o. (SL), την Provincia di Livorno (IT), το Μουσείο Ελληνικής Παιδικής Τέχνης (GR), και το Δημοτικό Σχολείο της Litija (SL).

—

ΑΘΗΝΑ 2020

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας δημοσίευσης δεν αποτελεί έγκριση του περιεχομένου, το οποίο αντικατοπτρίζει μόνο τις απόψεις των συγγραφέων, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή.....	4
Εθνικά πλαίσια για την ένταξη των παιδιών με Μ/Π υπόβαθρο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	6
Νορβηγία	6
Ελλάδα	7
Σλοβενία.....	9
Ιταλία.....	11
Μεθοδολογία των ομάδων έρευνας και εστίασης	11
Πορίσματα	15
Αποτελέσματα της διαδικτυακής έρευνας.....	15
Προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα	15
Εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων	15
Εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες	16
Οφέλη από την ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες	17
Πορίσματα των ομάδων εστίασης.....	20
Προβλήματα ενσωμάτωσης	21
Εκπαιδευτικές προτεραιότητες	22
Πολιτιστικές εκφράσεις	22
Ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών	23
.....	26
Συμπεράσματα.....	27
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	31
ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	31
OpenEYE Διαδικτυακό ερωτηματολόγιο έρευνας.....	32
Σχέδιο συζήτησης ομάδας εστίασης OpenEYE.....	45

Εισαγωγή

Το έργο OpenEYE — «Open Education for Young Europeans through History, Art and Cultural Learning» — είναι ένα έργο Στρατηγικής Σύμπραξης που υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το έργο συγκεντρώνει οργανισμούς από διαφορετικά πεδία (τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, έρευνας, πολιτισμού, πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης) από τη Νορβηγία, την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Σλοβενία με στόχο την ανάπτυξη και δοκιμή μιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και εργαλείων βασισμένων σε πολιτιστικές εκφράσεις (μουσική, χορός, πολιτιστική κληρονομιά, ζωγραφική, αφήγηση, θέατρο, κ.λπ.) που θα εφαρμοστούν στην τυπική και μη τυπική πρωτοβάθμια εκπαίδευση και θα βοηθήσουν τους μαθητές με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο να ενταχθούν ομαλά στην κοινότητά τους.

Βασικό στοιχείο της προτεινόμενης προσέγγισης είναι η αναγνώριση του ρόλου των μαθητών (τόσο των μεταναστών/προσφύγων όσο και των άλλων μαθητών), των εκπαιδευτικών, των γονέων και των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (π.χ. σχολεία, εκπαιδευτικές αρχές, πολιτιστικοί οργανισμοί, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κ.λπ.) ως σημαντικούς φορείς στη διαδικασία μάθησης και ένταξης. Οι πολιτιστικές εκφράσεις χρησιμοποιούνται λόγω των εγγενών ιδιοτήτων τους να επικοινωνούν εύκολα έννοιες, ιδέες και εκπαιδευτικό περιεχόμενο με διασκεδαστικό τρόπο, καθώς και να εκφράζουν συναισθήματα, παρέχοντας έτσι αποτελεσματικά εργαλεία στις σημερινές πολυπολιτισμικές τάξεις για μάθηση και ενσωμάτωση στη σχολική κοινότητα και πέραν αυτής.

Ένα πρώτο βήμα στη διαδικασία ανάπτυξης της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας ήταν η εφαρμογή μιας έρευνας μεταξύ:

- Εκπροσώπων σχετικών οργανώσεων/φορέων σε καθεμία από τις χώρες-εταίρους όσον αφορά την εμπειρία και τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους ως εκπαιδευτικών/διαμεσολαβητών, καθώς και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών τους.
- Γονέων και εκπαιδευτικών, όσον αφορά τον προβλεπόμενο ρόλο τους στην προτεινόμενη εκπαιδευτική προσέγγιση και τις ανάγκες μάθησης/ενσωμάτωσης των μαθητών.

Η έρευνα υλοποιήθηκε στη Νορβηγία, την Ελλάδα, τη Σλοβενία και την Ιταλία μέσω μιας έρευνας με ειδικά σχεδιασμένο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο που απευθυνόταν σε εκπροσώπους ενδιαφερόμενων

οργανισμών/φορέων (δηλ. εκπαιδευτικών, διαμεσολαβητών μάθησης, διευθυντών σχολείων κ.λπ.) που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την εμπειρία και τις ανάγκες τους στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, καθώς και μέσω συναντήσεων ομάδων εστίασης όπου κλήθηκαν γονείς μαθητών με Μεταναστευτικό/Προσφυγικό υπόβαθρο (Μ/Π) και εκπαιδευτικοί να συζητήσουν τον ρόλο τους στην προτεινόμενη εκπαιδευτική προσέγγιση, καθώς και τις ανάγκες των μαθητών για μάθηση και ένταξη στη σχολική κοινότητα.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αναλύθηκαν και τα πορίσματα ανά χώρα καταρτίστηκαν στις αντίστοιχες εθνικές εκθέσεις που είναι διαθέσιμες στο Παράρτημα της παρούσας. Η παρούσα συγκεφαλαιωτική έκθεση έχει ως στόχο να συγκεντρώσει τα πορίσματα της έρευνας από όλες τις χώρες εταίρους που παρουσιάζονται στις εθνικές εκθέσεις και μέσω συγκριτικής ανάλυσης (όπου αυτό είναι δυνατόν) να παρουσιάσει τα κύρια πορίσματα και να αντλήσει χρήσιμα συμπεράσματα για το σχεδιασμό και την ανάπτυξη της Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας OpenEYE.

Για την καλύτερη κατανόηση και ερμηνεία των πορισμάτων της έρευνας, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη τα βασικά στοιχεία του εθνικού πλαισίου σε καθεμία από τις χώρες-εταίρους για την ένταξη των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Παρουσιάζεται επίσης η μεθοδολογία της έρευνας και των ομάδων εστίασης, ενώ ακολουθεί συγκριτική ανάλυση των πορισμάτων της έρευνας. Τέλος, στα συμπεράσματα της παρούσας έκθεσης συνοψίζονται τα κύρια ευρήματα και προσδιορίζονται κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη της Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας OpenEYE.

Εθνικά πλαίσια για την ένταξη των παιδιών με Μ/Π υπόβαθρο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Τα εν ισχύ εθνικά πλαίσια για την ένταξη των παιδιών με Μ/Π υπόβαθρο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις 4 διαφορετικές χώρες του έργου (Νορβηγία, Ελλάδα, Σλοβενία και Ιταλία), σχετίζονται με τις συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα σε ότι αφορά την υποδοχή μεταναστών και προσφύγων από άποψη αριθμού και προφίλ μεταναστών/προσφύγων, καθώς και με τον ρόλο της χώρας στη διαδικασία μετανάστευσης (δηλαδή εάν πρόκειται για χώρα εισόδου στην ΕΕ, ενδιάμεση χώρα ή χώρα τελικού προορισμού), και τέλος με την πολιτική ένταξη και την εκπαιδευτική πολιτική κάθε χώρας.

Οι συνθήκες στις 4 χώρες του έργου όσον αφορά την υποδοχή μεταναστών και προσφύγων ποικίλλουν· η Ελλάδα και η Ιταλία έχουν δεχθεί τον μεγαλύτερο αριθμό μεταναστών και προσφύγων από ασιατικές και αφρικανικές χώρες κατά τη διάρκεια της συνεχιζόμενης προσφυγικής κρίσης ως χώρες εισόδου στην ΕΕ, ενώ η Νορβηγία θεωρείται χώρα τελικού προορισμού για μεγάλο αριθμό προσφύγων που προσπαθούν να φτάσουν εκεί και έχει δεχθεί μεγάλο αριθμό Ευρωπαίων μεταναστών, και η Σλοβενία δέχεται κυρίως μετανάστες από την Ανατολική Ευρώπη και τις πρώην Γιουγκοσλαβικές χώρες (π.χ. Βοσνία-Ερζεγοβίνη). Η προσπάθεια ενσωμάτωσης των παιδιών Μ/Π στο σύστημα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει δημιουργήσει σημαντική πίεση στις εκπαιδευτικές αρχές και τα σχολεία των χωρών-εταίρων· στην Ελλάδα και την Ιταλία η ανάγκη ενσωμάτωσης μεγάλου αριθμού παιδιών Μ/Π, ιδίως μετά το 2015, ήταν επείγουσα και δημιούργησε σημαντικές πιέσεις στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά συστήματα, ενώ στη Νορβηγία και τη Σλοβενία η ανάγκη ενσωμάτωσης των νεοεισερχόμενων στα αντίστοιχα εκπαιδευτικά συστήματα έχει δημιουργήσει πιέσεις σε σχολεία, ιδίως σε περιοχές με υψηλή συγκέντρωση ξένων μαθητών.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του εθνικού πλαισίου για την ένταξη των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση ανά χώρα παρουσιάζονται παρακάτω.

Νορβηγία

Το νορβηγικό εκπαιδευτικό σύστημα ακολουθεί μια αμιγώς γλωσσική προσέγγιση όσον αφορά τον ορισμό των μαθητών μειονοτήτων· τα παιδιά που δεν μιλούν Νορβηγικά ή Σάμι (γλώσσα των ιθαγενών) στο σπίτι έχουν

δικαίωμα ατομικής γλωσσικής υποστήριξης στην εκμάθηση της Νορβηγικής γλώσσας στο σχολείο.

Οι νεοαφιχθέντες μαθητές στη Νορβηγία λαμβάνουν διαφορετικούς τύπους εκπαίδευσης ανάλογα με το μοντέλο που επιλέγει ο τοπικός Δήμος στην πρωτοβάθμια και κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Οι Δήμοι συνήθως υιοθετούν ένα από τα τρία παρακάτω μοντέλα ένταξης στα σχολεία για την ένταξη παιδιών που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών ή προσφύγων:

- Ένα εν μέρει ολοκληρωμένο μοντέλο, στο οποίο οι μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο εντάσσονται σε μια κανονική τάξη στο σχολείο, αλλά μέρος της εκπαίδευσής τους γίνεται σε ξεχωριστές ομάδες.
- Ένα μη ολοκληρωμένο μοντέλο στα κανονικά σχολεία, όπου οι μαθητές Μ/Π υποβάθρου εντάσσονται σε ειδικές εισαγωγικές τάξεις σε κανονικό σχολείο, συνήθως λαμβάνοντας όλη την εκπαίδευσή τους σε ξεχωριστές τάξεις.
- Ένα μη ολοκληρωμένο μοντέλο στα σχολεία υποδοχής, όπου μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο εντάσσονται σε σχολείο υποδοχής με ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για διάστημα έως δύο ετών πριν από τη μετάβασή τους σε κανονικά σχολεία.

Το κύριο κριτήριο για τη μετάβαση ενός μαθητή/τριας με Μ/Π υπόβαθρο σε ένα κανονικό σχολείο ή σε μια κανονική τάξη είναι η γλωσσική του/της ικανότητά στα Νορβηγικά. Αυτή η μετάβαση συνήθως γίνεται μετά από ένα χρόνο σε σχολείο υποδοχής ή σε εισαγωγική τάξη κανονικού σχολείου.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προσφέρουν συμπληρωματικές υπηρεσίες εκπαίδευσης και υποστήριξης. Ο Ερυθρός Σταυρός, για παράδειγμα, παρέχει στους μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο υποστηρικτικά μαθήματα για τις σχολικές τους εργασίες, εκτός των σχολικών ωρών.

Ελλάδα

Με βάση τη βασική αρχή ότι κάθε παιδί έχει δικαίωμα και υποχρέωση να πάει στο σχολείο, το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας κατάρτισε το 2016 ένα σχέδιο για την ένταξη των παιδιών μέχρι την ηλικία των 15 ετών στο εθνικό σχολικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σε επιλεγμένα δημόσια σχολεία εισήχθησαν καθημερινά μαθήματα 4 ωρών (Τάξεις Υποδοχής) για την Ελληνική γλώσσα, τα Αγγλικά, τα Μαθηματικά και τις πολιτιστικές δραστηριότητες, ενώ οι Συντονιστές Εκπαίδευσης εισήχθησαν στους καταυλισμούς προσφύγων για να βοηθήσουν τα παιδιά να συμμετέχουν.

Το πρώτο έτος εφαρμογής ανέδειξε μια σειρά αδυναμιών:

- Οι εκπαιδευτικοί στις τάξεις υποδοχής δεν ήταν επαρκώς εκπαιδευμένοι για να αντιμετωπίσουν ειδικές προκλήσεις όπως η διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας ή να εργαστούν με

παιδιά που δεν έχουν πάει σχολείο τα τελευταία 2 (ή περισσότερα) χρόνια. Επιπλέον, δεν είχαν πρόσβαση σε καθοδήγηση ή κατάρτιση όσον αφορά τη διαχείριση μιας πολυπολιτισμικής τάξης.

- Η πλήρης έλλειψη πρόβλεψης ή σχεδίου ένταξης των γονέων στη μαθησιακή διαδικασία οδήγησε πολλά παιδιά να εγκαταλείψουν το σχολείο ή να μην φοιτούν τακτικά. Βασικό εμπόδιο ήταν η έλλειψη διερμηνέων στα σχολεία και στους καταυλισμούς προσφύγων. Επιπλέον, η αβέβαιη κατάσταση των μεταναστών και των προσφύγων όσον αφορά τον τελικό προορισμό τους και η αυξημένη κινητικότητα τους οδήγησαν σε πολλά παιδιά να μην φοιτούν τακτικά στο σχολείο και σε μια διαδεδομένη στάση μεταξύ γονέων και παιδιών να μην συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να μη μαθαίνουν ελληνικά.
- Οι αντιδράσεις τμημάτων των τοπικών κοινοτήτων κατά της ένταξης των παιδιών Μ/Π υποβάθρου στα τοπικά σχολεία σε ορισμένες περιπτώσεις λόγω ξενοφοβικών ή ρατσιστικών συμπεριφορών.

Στη συνέχεια, το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας εφάρμοσε διαφορετική στρατηγική όσον αφορά την τοποθέτηση εκπαιδευτικών στις τάξεις υποδοχής που άρχισαν να πραγματοποιούνται τα πρωινά (κανονικό σχολικό ωράριο): οι εκπαιδευτικοί πρέπει να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά σεμινάρια όπου μπορούν επίσης να εγείρουν ζητήματα και ερωτήματα σχετικά με το έργο τους στις Τάξεις Υποδοχής. Αναγνωρίστηκε ότι η δυσκολία στα σεμινάρια κατάρτισης των εκπαιδευτικών δεν είναι τόσο στο να τους μεταδώσουν τις απαραίτητες γνώσεις, αλλά περισσότερο στο να τους εμπνεύσουν και να τους ενθαρρύνουν να υιοθετήσουν μια θετική στάση και μια ανοικτή νοοτροπία, απαραίτητη σε ένα πολυπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον. Επιπλέον, το Υπουργείο αποφάσισε να αξιοποιήσει την εμπειρία των Πολυπολιτισμικών Σχολείων, που λειτουργούν εδώ και πολλά χρόνια (από το 1996) για τις εκπαιδευτικές ανάγκες των παιδιών μεταναστών από την Ανατολική Ευρώπη, για την αναδιάρθρωση του εκπαιδευτικού περιεχομένου στις τάξεις υποδοχής.

Σήμερα οι Τάξεις Υποδοχής περιλαμβάνουν 2 προγράμματα, την τάξη υποδοχής I και την τάξη υποδοχής II:

- Η Τάξη Υποδοχής I είναι ένα πρόγραμμα διάρκειας 1 έτους και απευθύνεται σε μαθητές με ελάχιστες ή καθόλου ικανότητες στην ελληνική γλώσσα. Οι μαθητές παρακολουθούν εντατικά μαθήματα ελληνικής γλώσσας και παρακολουθούν άλλα μαθήματα με την κανονική σχολική τάξη τους, όπως η Φυσική Αγωγή, τα Καλλιτεχνικά, η Μουσική και η Ξένη γλώσσα.
- Η Τάξη Υποδοχής II είναι ένα τριετές πρόγραμμα και απευθύνεται σε μαθητές με μέτριες ικανότητες στην ελληνική γλώσσα, οι οποίοι

αντιμετωπίζουν δυσκολίες κατά τη φοίτησή τους στις κανονικές τάξεις. Στη συνέχεια, οι μαθητές αυτοί υποστηρίζονται στην ανάπτυξη των ικανοτήτων τους στην ελληνική γλώσσα ή σε περισσότερα μαθήματα.

Ο ελάχιστος αριθμός μαθητών ανά τάξη στις τάξεις υποδοχής είναι 9 και μπορούν να παρευρεθούν μαθητές διαφορετικών σχολικών τάξεων. Οι μαθητές μπορούν να σταματήσουν να παρακολουθούν μετά από απόφαση των εκπαιδευτικών στα μέσα του έτους, και να επικεντρωθούν στις τακτικές δραστηριότητες της τάξης τους. Ένας μαθητής που έχει ολοκληρώσει το τριετές πρόγραμμα της Τάξης Υποδοχής II δεν μπορεί να επιστρέψει στην τάξη υποδοχής.

Παράλληλα με τις διαδικασίες και τα εργαλεία που εφαρμόζει το Υπουργείο Παιδείας, ΜΚΟ και πολιτιστικοί οργανισμοί (π.χ. μουσεία) υποστηρίζουν τους ξένους μαθητές με την ένταξή τους στην τυπική σχολική εκπαίδευση μέσω δραστηριοτήτων μη τυπικής μάθησης που συνήθως λαμβάνουν χώρα είτε στους χώρους υποδοχής προσφύγων είτε στις εγκαταστάσεις των οργανώσεων, και εστιάζουν στην ανάπτυξη των γλωσσικών ικανοτήτων των παιδιών στην ελληνική γλώσσα, καθώς και στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη.

Σλοβενία

Σύμφωνα με τη νομοθεσία της Σλοβενίας για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση:

- Τα παιδιά που είναι αλλοδαποί ή απάτριδες και διαμένουν στη Δημοκρατία της Σλοβενίας έχουν δικαίωμα στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση υπό τους ίδιους όρους με τους πολίτες της Δημοκρατίας της Σλοβενίας.
- Το δημοτικό σχολείο είναι που καθορίζει σε ποια τάξη θα ενταχθεί ένα παιδί κατά την εγγραφή του, με βάση τα υποβληθέντα αποδεικτικά στοιχεία προηγούμενης εκπαίδευσης, την ηλικία του παιδιού και λαμβάνοντας υπόψη τις γνώσεις του στη Σλοβενική γλώσσα.
- Οι μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο μπορούν οικειοθελώς να πάρουν μέρος σε εθνικές εξετάσεις κατά το πρώτο έτος σχολικής φοίτησης στην 6η ή 9η τάξη.
- Οι μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο μπορούν να μην αξιολογούνται σε μεμονωμένα μαθήματα κατά το πρώτο έτος τους στο σχολείο και να προχωρούν στην επόμενη τάξη (η μόνη εξαίρεση είναι η ένατη τάξη, το τελευταίο έτος του δημοτικού σχολείου, όπου οι μαθητές αξιολογούνται για να προχωρήσουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Γενικά, τα σχολεία απολαμβάνουν μεγάλο βαθμό αυτονομίας και ευελιξίας στην εφαρμογή των ανωτέρω κατευθυντήριων γραμμών και γενικά τα δύο πρώτα χρόνια του σχολείου για ένα παιδί με Μ/Π υπόβαθρο θεωρούνται περίοδος προσαρμογής.

Μια πολύ πρόσφατη τροποποίηση των **Κανόνων και Προτύπων για την Εφαρμογή του Προγράμματος Δημοτικού Σχολείου**, που τέθηκε σε ισχύ μετά την 1^η Σεπτεμβρίου 2020, καθορίζει τα κριτήρια για την συμμετοχή των παιδιών με Μ/Π υπόβαθρο σε μαθήματα της Σλοβενικής γλώσσας. Ενώ πριν από τη μεταρρύθμιση οι αλλοδαποί μαθητές είχαν δικαίωμα σε πρόσθετα μαθήματα Σλοβενικής γλώσσας κατά το πρώτο ή το δεύτερο έτος της σχολικής φοίτησής τους, τα οποία εφαρμόστηκαν χωρίς κάποιον κεντρικό συντονισμό όσον αφορά το περιεχόμενο και τη μορφή, καθώς και τους εκπαιδευτικούς, ανάλογα με τις ειδικές συνθήκες σε κάθε σχολείο, η μεταρρύθμιση προβλέπει ότι πρόσθετες ώρες μαθημάτων Σλοβενικής γλώσσας είναι διαθέσιμες μόνο (υποχρεωτικά) για τους αλλοδαπούς μαθητές που εγγράφονται στο πρώτο έτος σε σλοβενικό σχολείο ή έχουν εγγραφεί στα μέσα του προηγούμενου έτους, και για τους μαθητές που ξεκινούν το δεύτερο έτος σε σλοβενικό σχολείο (και έχουν ολοκληρώσει ένα πλήρες πρώτο έτος) – το σχολείο κατά τη διακριτική του ευχέρεια προτείνει διαφορετικές μορφές ένταξης. Μεγαλύτερος αριθμός διδακτικών ωρών αφιερώνεται πλέον στη βοηθητική διδασκαλία, με βάση τον αριθμό των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο που έχουν εγγραφεί: περισσότεροι από 9 μαθητές δικαιολογούν μια νέα θέση για εκπαιδευτικό βοηθητικής διδασκαλίας στο σχολείο, ενώ για λιγότερους μαθητές οι επιπλέον ώρες χρηματοδοτούνται με απόφαση του Υπουργού. Ωστόσο, κάθε σχολείο αποφασίζει πώς θα σχηματίσει ομάδες/τάξεις (π.χ. με την ενσωμάτωση γηγενών μαθητών με αλλοδαπούς ή όχι). Επιπλέον, η μεταρρύθμιση καθορίζει για πρώτη φορά το πρόγραμμα σπουδών για τη βοηθητική διδασκαλία στη Σλοβενική γλώσσα, καθώς και τα απαραίτητα προσόντα των εκπαιδευτικών που θα την υλοποιούν (εκπαιδευτικών ή δασκάλων της Σλοβενικής γλώσσας).

Τέλος, επί του παρόντος υλοποιείται ένα σύνολο έργων, με στόχο την ανάπτυξη των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και τη στήριξή τους στη διαχείριση πολυπολιτισμικών/πολυγλωσσικών τάξεων:

- Το έργο «Είμαστε μόνο με άλλους» (2016-2021) προσφέρει σεμινάρια για την ενίσχυση των διαπολιτισμικών δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών.
- Το έργο «Μοντέλο Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης» υιοθετεί μια ολιστική άποψη που προωθεί την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών, παιδιών και γονέων μεταναστών, άλλων παιδιών και γονέων, μελών της τοπικής κοινότητας, τοπικών οργανώσεων κ.λπ.

- Το έργο «Προκλήσεις διαπολιτισμικής συνύπαρξης» (2016-2021) αναπτύσσει μια εκπαιδευτική μεθοδολογία που βασίζεται στην υποστήριξη του συστήματος, την αναγνώριση εμπειρίας, μηχανισμούς επαλήθευσης και αξιολόγησης της γνώσης, ατομικά σχέδια δράσης, την εκμάθηση της μητρικής γλώσσας και την εντατική αρχική εκμάθηση της Σλοβενικής γλώσσας, με έμφαση στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών στις διαπολιτισμικές ικανότητες.

Ιταλία

Στην Ιταλία, ο νόμος ορίζει ότι «οι αλλοδαποί ανήλικοι που βρίσκονται στην εθνική επικράτεια έχουν δικαίωμα εκπαίδευσης ανεξάρτητα από την έγκριση της άδειας διαμονής τους, με τις μορφές και τους τρόπους που προβλέπονται για τους Ιταλούς πολίτες». Οι αλλοδαποί μαθητές πρέπει να εγγραφούν στην τάξη που αντιστοιχεί στην ηλικία τους, λαμβάνοντας υπόψη τις δεξιότητες, τις ικανότητες, την προετοιμασία και τα μαθήματα που παρακολούθησαν/προσόντα που αποκτήθηκαν στη χώρα προέλευσής τους. Το Συμβούλιο Εκπαιδευτικών που βρίσκεται σε κάθε σχολείο καθορίζει, σε σχέση με το επίπεδο ικανότητας των μεμονωμένων αλλοδαπών μαθητών, την απαραίτητη προσαρμογή των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δημιουργώντας ένα Εξατομικευμένο Εκπαιδευτικό Σχέδιο για τον μαθητή.

Τα ιταλικά σχολεία, με βάση την αυτονομία που τους παρέχει η εθνική νομοθεσία, μπορούν να καθορίσουν εσωτερικά τις μεθόδους και τα κριτήρια ένταξης αλλοδαπών μαθητών. Η προσέγγιση αυτή εξασφαλίζει την αναγκαία ευελιξία για την αντιμετώπιση της ποικιλομορφίας των μαθητών μεταναστών και προσφύγων στην Ιταλία, ωστόσο έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη σαφούς κοινής στρατηγικής.

Εκτός από την τυπική εκπαίδευση, είναι αρκετά σύνηθες για τους μαθητές μετανάστες/πρόσφυγες να παρακολουθούν μαθήματα που προσφέρονται από άλλους φορείς, τόσο δημόσιους (βιβλιοθήκες, μουσεία, περιφερειακές ή τοπικές δομές) όσο και ιδιωτικούς (ΜΚΟ, ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα) που παρέχουν επιπλέον μαθήματα γλωσσών ή ειδικές δραστηριότητες που έχουν σχεδιαστεί για αλλοδαπούς μαθητές, και συχνά το έργο τους είναι ζωτικής σημασίας για να βοηθήσουν όσους εγκαταλείπουν το σχολείο.

Μεθοδολογία των ομάδων έρευνας και εστίασης

Η διαδικτυακή έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ενός ειδικά σχεδιασμένου διαδικτυακού ερωτηματολογίου, το οποίο απευθυνόταν σε οργανισμούς που προσφέρουν εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε παιδιά με Μ/Π υπόβαθρο ε

ηλικία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (6-12 ετών) — δηλαδή δημοτικά σχολεία, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, οργανώσεις περίθαλψης και κοινωνικής πρόνοιας, πολιτιστικούς οργανισμούς, εκπαιδευτικές αρχές κ.λπ. Υπήρξε μια αρχική επαφή με τους οργανισμούς αυτούς σε κάθε χώρα μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, με μια περιγραφή του έργου OpenEYE και των κύριων στόχων της έρευνας, συμπεριλαμβάνοντας τον σύνδεσμο για πρόσβαση στο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο και στοιχεία επικοινωνίας των εταίρων του έργου σε κάθε χώρα.

Το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο διαρθρώθηκε σε 4 κύριες ενότητες: μια ενότητα που στοχεύει στον προσδιορισμό του προφίλ του οργανισμού και του εκπροσώπου του που συμμετέχει στην έρευνα, μια ενότητα που διερευνά την εμπειρία του συμμετέχοντα με πολυπολιτισμικές τάξεις, μια ενότητα που διερευνά την εμπειρία του συμμετέχοντα στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο τους με μαθητές Μ/Π υποβάθρου, και μια ενότητα που συγκεντρώνει τις απόψεις των συμμετεχόντων σχετικά με τις δυνατότητες χρήσης των πολιτιστικών εκφράσεων σε μια εκπαιδευτική μεθοδολογία για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, τις ανάγκες εκπαίδευσης/κατάρτισής τους ως εκπαιδευτικοί/διαμεσολαβητές, και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των ίδιων των μαθητών.

Η διαδικτυακή έρευνα ήταν ανοικτή κατά την περίοδο από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούνιο του 2020 και συγκέντρωσε 255 απαντήσεις συνολικά — 42 στη Νορβηγία, 25 στην Ελλάδα, 168 στη Σλοβενία και 20 στην Ιταλία. Στη Νορβηγία συγκεκριμένα, η διαδικτυακή έρευνα απευθύνθηκε κυρίως σε δημοτικά σχολεία με πολυπολιτισμικό μαθητικό δυναμικό, συμπεριλαμβανομένων νεοαφιχθέντων μαθητών και άλλων μαθητών με διαφορετικό πολιτιστικό υπόβαθρο — και αυτό αντανακλάται στις απαντήσεις. Παρά το γεγονός ότι στην Ελλάδα, τη Σλοβενία και την Ιταλία η έρευνα απευθύνθηκε σε ένα ευρύτερο φάσμα φορέων, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ, εκπαιδευτικών αρχών, πολιτιστικών οργανώσεων, οργανισμών κοινωνικής πρόνοιας κ.λπ., η πλειονότητα των συμμετεχόντων προέρχονταν επίσης από τον τομέα της τυπικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, εκπροσωπώντας κανονικά σχολεία (δηλ. το υψηλό ποσοστό μαθητών μεταναστών και προσφύγων στα σχολεία δεν αποτέλεσε κριτήριο). Το στοιχείο αυτό σχετικά με τη δειγματοληψία λαμβάνεται υπόψη κατά την ανάλυση των απαντήσεων και τη διατύπωση των πορισμάτων.

Εκτός από την έρευνα μέσω του διαδικτυακού ερωτηματολογίου, πραγματοποιήθηκε σειρά συνεδριάσεων ομάδων εστίασης (focus groups) σε όλες τις χώρες κατά την περίοδο από τον Φεβρουάριο έως τον Ιούλιο του 2020 με γονείς μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο και εκπαιδευτικούς/διευθυντές σχολείων, προκειμένου να διερευνηθούν οι

εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και τυχόν ζητήματα ένταξης που αντιμετωπίζουν, οι απόψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών σχετικά με τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες και οι δυνατότητες χρήσης των πολιτιστικών εκφράσεων σε μια εκπαιδευτική μεθοδολογία και, τέλος, η στάση και οι απόψεις τους σχετικά με τον δυνητικό ρόλο τους στην προτεινόμενη μαθησιακή διαδικασία. Οι συνεδριάσεις των ομάδων εστίασης βασίστηκαν σε οργανωμένες συζητήσεις που καθοδηγήθηκαν από μια σειρά ερωτήσεων και διευκολύνθηκαν από το προσωπικό των εταίρων του έργου σε κάθε χώρα· οι υπηρεσίες διερμηνείας ήταν απαραίτητες σε δύο από τις συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα. Δύο από τις συνεδριάσεις — στη Νορβηγία και την Ιταλία — υλοποιήθηκαν σε διαδικτυακή μορφή λόγω των περιορισμών σχετικά με την πανδημία COVID-19. Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 6 συνεδριάσεις ομάδων εστίασης με 50 συμμετέχοντες (1 διαδικτυακή συνάντηση στη Νορβηγία με 5 συμμετέχοντες, 3 συνεδριάσεις με φυσική παρουσία στην Ελλάδα με 29 συμμετέχοντες, 1 συνεδρίαση με φυσική παρουσία στη Σλοβενία με 12 συμμετέχοντες και 1 διαδικτυακή συνάντηση στην Ιταλία με 4 συμμετέχοντες). Οι συνεδριάσεις με φυσική παρουσία πραγματοποιήθηκαν στο χώρο δημοτικών σχολείων (2 συνεδριάσεις στην Ελλάδα και 1 στη Σλοβενία) και στις εγκαταστάσεις της Επιτροπής Παιδείας του Δήμου Αθηναίων (στην Ελλάδα), ενώ παρουσιολόγια συμπληρώθηκαν και υπογράφηκαν από τους συμμετέχοντες.

Σημαντικό εμπόδιο στην υλοποίηση της έρευνας και των ομάδων εστίασης που προβλέπονταν ήταν οι περιορισμοί που τέθηκαν σε εφαρμογή στις χώρες εταίρους λόγω της πανδημίας COVID-19. Λόγω του περιορισμού της κυκλοφορίας την άνοιξη του 2020, πολλοί από τους φορείς στους οποίους απευθύνθηκε η διαδικτυακή έρευνα ήταν υποχρεωμένοι να αναστείλουν τη λειτουργία τους (συμπεριλαμβανομένων σχολείων, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, πολιτιστικών οργανώσεων, εκπαιδευτικών αρχών κ.λπ.), περιορίζοντας έτσι σε μεγάλο βαθμό τη διαθεσιμότητά τους. Επιπλέον, στην Ελλάδα η υλοποίηση των προβλεπόμενων συνεδριάσεων των ομάδων εστίασης καθυστέρησε λόγω των περιορισμών που απαγόρευαν τις ομαδικές συγκεντρώσεις και κατέστη δυνατή μόνο μετά την άρση των περιορισμών, τον Ιούνιο και τον Ιούλιο του 2020. Στη Σλοβενία, η συνεδρίαση της ομάδας εστίασης και η συντριπτική πλειονότητα των απαντήσεων στην διαδικτυακή έρευνα υλοποιήθηκαν πριν από την επιβολή των περιορισμών της πανδημίας.

Τα αποτελέσματα τόσο της διαδικτυακής έρευνας όσο και των συνεδριάσεων των ομάδων εστίασης σε κάθε χώρα εταίρο αναλύθηκαν από τους αρμόδιους εταίρους του έργου (USN στη Νορβηγία, PRISMA στην Ελλάδα, IC Geoss στη Σλοβενία και Provincia Di Livorno στην Ιταλία) και τα πορίσματα συγκεντρώθηκαν στις εθνικές εκθέσεις που είναι διαθέσιμες στο

παράρτημα. Η παρούσα συγκεφαλαιωτική έκθεση βασίζεται στα πορίσματα που παρουσιάζονται στις εθνικές εκθέσεις.

Πορίσματα

Αποτελέσματα της διαδικτυακής έρευνας

Προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες στην έρευνα σε όλες τις χώρες είναι **εκπαιδευτικοί στην τυπική πρωτοβάθμια εκπαίδευση**, διεξάγουν τις τάξεις τους σε καθημερινή βάση (δηλ. από Δευτέρα έως Παρασκευή) και εργάζονται εξίσου με μαθητές ηλικίας 6-8 ετών, 8-10 ετών και 10-12 ετών· αυτοί οι συμμετέχοντες στην Ελλάδα, τη Σλοβενία και την Ιταλία εργάζονται με ετερογενείς τάξεις (με γηγενείς μαθητές και μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο) με **μικρό ποσοστό μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο** (έως 25 %), ενώ στη Νορβηγία οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν εργάζονται με τάξεις όπου οι μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο αποτελούν την πλειοψηφία (αυτό οφείλεται στην τεχνική δειγματοληψίας που ακολουθήθηκε στη Νορβηγία, όπου προσεγγίστηκαν σχολεία με υψηλό ποσοστό αλλοδαπών μαθητών). Οι περισσότεροι συμμετέχοντες από ΜΚΟ και πολιτιστικούς οργανισμούς καταγράφονται στις έρευνες στην Ιταλία και την Ελλάδα· εργάζονται κυρίως **αποκλειστικά με μετανάστες ή πρόσφυγες μαθητές** και πραγματοποιούν τα μαθήματά τους κυρίως 1-2 ημέρες την εβδομάδα.

Εμπειρία στη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στη Σλοβενία (92 %), την Ιταλία (80 %) και την Ελλάδα (64 %) **δεν έλαβαν κάποια κατάρτιση** σχετικά με τη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων κατά την αρχική τους εκπαίδευση, ενώ στη Νορβηγία η πλειονότητα των συμμετεχόντων έχει λάβει σχετική κατάρτιση — και πάλι αυτή η διαφοροποίηση των συμμετεχόντων στη Νορβηγία συνδέεται με το δείγμα της έρευνας στη Νορβηγία· ένα σχολείο με υψηλό ποσοστό μαθητών μεταναστών ή προσφύγων είναι πιθανό να απασχολήσει προσωπικό με αρχική κατάρτιση επί του θέματος. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η πλειοψηφία των συμμετεχόντων σε όλες τις χώρες έχει λάβει **ελάχιστη ή καθόλου επακόλουθη κατάρτιση** για τη διαχείριση μιας πολυπολιτισμικής τάξης.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα σε όλες τις χώρες συμφωνούν ότι η εργασία με μια πολυπολιτισμική τάξη απαιτεί μια **διαφορετική εκπαιδευτική προσέγγιση** από αυτή που υιοθετείται για μια τάξη γηγενών μαθητών. Οι συμμετέχοντες που δεν συμμερίζονται αυτή την άποψη απάντησαν ότι η αρχή της διαφοροποιημένης εκπαίδευσης θα πρέπει να εφαρμόζεται σε όλους τους μαθητές ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους, και ότι ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλες τις ιδιαιτερότητες και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών κατά τον σχεδιασμό ενός εκπαιδευτικού προγράμματος· ωστόσο, αναγνωρίζεται η ανάγκη δημιουργίας ενός μαθησιακού περιβάλλοντος που θα ευνοεί την ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων για μαθητές με διαφορετική μητρική γλώσσα.

Όταν τους ζητήθηκε να εντοπίσουν τα σημαντικότερα ζητήματα/προβλήματα κατά την εργασία τους σε μια πολυπολιτισμική τάξη, οι συμμετέχοντες σε όλες τις χώρες θεωρούν ότι οι **γλωσσικές δυσκολίες** των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο αποτελούν βασικό ζήτημα, σε συνδυασμό με τα **προβλήματα επικοινωνίας** μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών, μεταξύ των γηγενών μαθητών και των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο, καθώς και μεταξύ του εκπαιδευτικού και των οικογενειών των μαθητών· πολλοί θεωρούν επίσης ότι τα **διαφορετικά επίπεδα ικανότητας** στην τάξη (στην περίπτωση μιας ετερογενούς τάξης) είναι ένα σημαντικό ζήτημα.

Όσον αφορά τις εκπαιδευτικές προτεραιότητες των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο, η πλειονότητα των συμμετεχόντων σε όλες τις χώρες συμφωνεί ότι η ανάπτυξη **δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας** και **λεκτικών/μη λεκτικών δεξιοτήτων επικοινωνίας** αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα. Η απόκτηση **ικανοτήτων στη γλώσσα** της χώρας υποδοχής και η ασφαλής εισαγωγή στον **πολιτισμό/κουλτούρα της χώρας υποδοχής** αναγνωρίζεται επίσης ως μαθησιακή προτεραιότητα μεγάλης σημασίας.

Όσον αφορά το τι θα έβρισκαν πιο χρήσιμο στη διαχείριση μιας πολυπολιτισμικής τάξης, οι συμμετέχοντες στην έρευνα δήλωσαν ότι θα εκτιμούσαν κυρίως την υποστήριξη από τη διοίκηση του οργανισμού τους, από τις οικογένειες των μαθητών και από τους γηγενείς μαθητές στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς και την πρόσβαση σε σχετική κατάρτιση, εκπαιδευτικό υλικό και πόρους.

Οι περισσότεροι Έλληνες και Νορβηγοί συμμετέχοντες δήλωσαν ότι πρέπει να προσαρμόζουν το εκπαιδευτικό υλικό και τις μεθόδους τους συχνά ή πολύ συχνά προκειμένου να ανταποκρίνονται στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα των τάξεών τους – καταγράφηκαν μικρότερα ποσοστά μεταξύ των Σλοβένων και Ιταλών συμμετεχόντων (45 %). Οι συμμετέχοντες σε όλες τις χώρες προσδιόρισαν την έλλειψη σχετικών εκπαιδευτικών μεθοδολογιών, κατευθυντήριων γραμμών και πόρων, την έλλειψη υποστήριξης από το εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα και την έλλειψη χρόνου ως τους κύριους περιορισμούς στην προσαρμογή του εκπαιδευτικού τους υλικού και των μεθόδων τους.

Εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα στις χώρες του έργου (περίπου 70 %) δήλωσαν ότι έχουν εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στην εργασία τους με πολυπολιτισμικές τάξεις και μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο. Μικρότερο ποσοστό καταγράφεται για τους Σλοβένους συμμετέχοντες (56 %). Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες που δεν έχουν τέτοια εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων απέδωσαν το γεγονός αυτό στην έλλειψη γνώσης σχετικά με το ποιες είναι οι πολιτιστικές εκφράσεις και πώς να τις χρησιμοποιήσουν σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, καθώς και στην έλλειψη χρόνου και πόρων στον

οργανισμό τους για τη χρήση τέτοιων μεθόδων· ωστόσο, αξίζει να τονιστεί ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία δηλώνουν έντονο ενδιαφέρον για τις πολιτιστικές εκφράσεις και πιστεύουν ότι σχετίζονται με την εργασία τους.

Οι συμμετέχοντες με εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων κλήθηκαν να καθορίσουν τις μορφές πολιτιστικών εκφράσεων που έχουν χρησιμοποιήσει μέχρι στιγμής με μετανάστες ή πρόσφυγες μαθητές. Οι απαντήσεις διαφέρουν μεταξύ των διαφόρων χωρών· οι συμμετέχοντες από την Ελλάδα και την Ιταλία έχουν χρησιμοποιήσει κυρίως τη ζωγραφική, τη φωτογραφία και το σχέδιο, η μουσική ήταν μια δημοφιλής μορφή πολιτιστικής έκφρασης στη Νορβηγία, την Ελλάδα και τη Σλοβενία, ενώ η ιστορία και η πολιτιστική κληρονομιά (δηλαδή αντικείμενα, κτίρια, κ.λπ.) ήταν δημοφιλείς μορφές πολιτιστικής έκφρασης μεταξύ των συμμετεχόντων από τη Σλοβενία και την Ιταλία. Επιπλέον, στην Ελλάδα πολλοί από τους συμμετέχοντες δήλωσαν ότι έχουν χρησιμοποιήσει το θέατρο, και στη Νορβηγία η λογοτεχνία και ο κινηματογράφος υπήρξαν δημοφιλείς μορφές πολιτιστικής έκφρασης μεταξύ των συμμετεχόντων για χρήση σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες με αλλοδαπούς μαθητές.

Οι συμμετέχοντες κλήθηκαν επίσης να μοιραστούν παραδείγματα χρήσης πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο τους. Τα παραδείγματα που προσφέρονται περιλαμβάνουν:

- Αφήγηση σχετικά με τις προσωπικές εμπειρίες των μαθητών. Χρήση των φύλλων εργασίας για την καλλιτεχνική εγκατάσταση «Η πτήση» της Arabella Dorman (Αγγλίδα καλλιτέχνις).
- Δημιουργία κολάζ εικόνων με τους μαθητές, παρουσίαση των εθίμων από τις χώρες καταγωγής τους.
- Τραγούδια και χοροί από τις χώρες προέλευσης των μαθητών καθώς και παρουσίαση παλαιών φωτογραφιών κτιρίων, τοπίων και οικογενειών με την αντίστοιχη αφήγηση της ιστορίας τους.
- Καλλιτεχνικά εργαστήρια με διάφορα θέματα, συνάντηση με καλλιτέχνες, επαφή και πειραματισμός με διάφορα υλικά.
- Προετοιμασία θεατρικής παράστασης σε συνεργασία με τους μαθητές.
- Αφήγηση παραμυθιών και ιστοριών από την πατρίδα κάθε μαθητή.
- Γεύσεις και παραδοσιακά φαγητά από την πατρίδα κάθε μαθητή (δοκιμάζουμε με κλειστά μάτια, μυρίζουμε).

Οφέλη από την ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να αξιολογήσουν ως προς τη σημασία τους, διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους η μάθηση μέσω πολιτιστικών εκφράσεων μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο. Στη συντριπτική τους πλειοψηφία, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι όλα τα διαφορετικά οφέλη

που προτείνονται για τους μαθητές από το ερωτηματολόγιο μπορούν να τους βοηθήσουν πολύ. Το μεγαλύτερο βάρος δίνεται στις δυνατότητες των πολιτιστικών εκφράσεων να βοηθήσουν τους μαθητές Μ/Π υποβάθρου να αναπτύξουν την αυτοεκτίμησή τους, να ανακαλύψουν πολιτιστικές ομοιότητες, να εκφράσουν δύσκολα συναισθήματα, να τους ενθαρρύνουν να είναι δραστήριοι στην τάξη και να αυξήσουν τα θετικά τους συναισθήματα. Οι συμμετέχοντες αποδίδουν επίσης μεγάλη σημασία σε άλλα πιθανά οφέλη από τη χρήση των πολιτιστικών εκφράσεων στη μάθηση, όπως η υποστήριξη της ενσωμάτωσης μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο στην σχολική τους κοινότητα, η διευκόλυνση της μετάβασής τους από το οικογενειακό περιβάλλον στο σχολικό περιβάλλον και αντίστροφα, και η διευκόλυνση της εκμάθησης μιας νέας γλώσσας.

Όσον αφορά τα πιθανά οφέλη από τη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων για τους γηγενείς μαθητές, οι συμμετέχοντες στην έρευνα αναγνωρίζουν στην πλειοψηφία τους ότι η ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες θα ωφελούσε επίσης πολύ τους γηγενείς μαθητές με διάφορους τρόπους. Πιστεύουν ότι οι πολιτιστικές εκφράσεις μπορούν να βοηθήσουν τους γηγενείς μαθητές να αναπτύξουν διαπολιτισμική συνείδηση και να συνδεθούν με τους συμμαθητές τους σε βαθύτερο επίπεδο, ανακαλύπτοντας πολιτιστικές ομοιότητες. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες υποστηρίζουν ότι η ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων μπορεί να αυξήσει το κίνητρο των γηγενών μαθητών να συμμετάσχουν σε σχολικές δραστηριότητες και να είναι δραστήριοι στην τάξη, να τους βοηθήσει να εκφράσουν δύσκολα συναισθήματα και να αυξήσει τα θετικά τους συναισθήματα.

Όσον αφορά τον βαθμό στον οποίο οι πολιτιστικές εκφράσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη διαφορετικών τομέων εκπαίδευσης και ανάπτυξης των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο, οι συμμετέχοντες στη συντριπτική τους πλειονότητα αναγνωρίζουν ότι οι πολιτιστικές εκφράσεις μπορούν να χρησιμεύσουν κυρίως στους τομείς της εκμάθησης γλωσσών και της ψυχικής ευεξίας, και σε δεύτερο επίπεδο στην ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων και τη συνολική απόδοση των μαθητών στο σχολείο. Επιπλέον, απαντώντας σε μια ανοιχτή ερώτηση, οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι η ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στην εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων, της συνεργασίας, του σεβασμού στη διαφορετικότητα και της διαμόρφωσης/επιβεβαίωσης της ταυτότητας των μαθητών· οι γηγενείς μαθητές μπορούν επίσης να μάθουν για διαφορετικούς πολιτισμούς και να καλωσορίσουν τους νεοεισερχόμενους με λιγότερη προκατάληψη. Οι συμμετέχοντες τόνισαν επίσης τις δυνατότητες των πολιτιστικών εκφράσεων να κάνουν όλους τους μαθητές (γγενείς και μετανάστες/πρόσφυγες) να αισθάνονται ότι ανήκουν από κοινού στη σχολική κοινότητα, βλέποντας όλους τους συμμαθητές τους να συμβάλλουν στις σχολικές δραστηριότητες· αυτό μπορεί επίσης να βοηθήσει στην κοινωνική τους ένταξη εκτός του σχολικού περιβάλλοντος (π.χ. στον αθλητισμό και τα παιχνίδια).

Τέλος, οι συμμετέχοντες τόνισαν τη δυνατότητα να συμπεριληφθούν και οι γονείς στις δραστηριότητες πολιτιστικής έκφρασης στο σχολείο.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα συμφωνεί ότι η χρήση πολιτιστικών εκφράσεων δεν μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στη διαχείριση μιας πολυπολιτισμικής τάξης. Ωστόσο, μερικοί συμμετέχοντες δήλωσαν ότι μια πολιτισμικά ευαίσθητη προσέγγιση εκ μέρους του εκπαιδευτικού είναι απαραίτητη για την αποφυγή αρνητικών εμπειριών. Για παράδειγμα, τα μικρότερα παιδιά συχνά γελούν ή κοροϊδεύουν τις πολιτιστικές εκφράσεις από μια ξένη χώρα χωρίς να σκέφτονται, και αυτό μπορεί να αποθαρρύνει ορισμένους μαθητές να μιλούν για τους δικούς τους πολιτισμούς στο σχολείο ή και ακόμη και να τους κάνει να αισθάνονται ντροπή για το πολιτιστικό τους υπόβαθρο. Ο δάσκαλος/διαμεσολαβητής θα πρέπει να είναι προσεκτικός σε πιθανά «ευαίσθητα» ή «ταμπού» θέματα που θα μπορούσαν εύκολα να προκύψουν από την αλληλεπίδραση διαφορετικών πολιτισμών, ειδικά με τα παιδιά, τα οποία συχνά πρέπει να καθοδηγούνται σχετικά με τη σύνθετη έννοια της «διαφορετικότητας».

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν σε μια ανοιχτή ερώτηση να δηλώσουν με ποιον τρόπο πιστεύουν ότι η ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στη διδασκαλία τους θα μπορούσε να βοηθήσει το έργο τους με πολυπολιτισμικές τάξεις. Οι περισσότερες απαντήσεις επικεντρώνονται στην ικανότητα των πολιτιστικών εκφράσεων να διευκολύνουν τη διαδικασία μάθησης και να εξαλείψουν τις πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των μαθητών, προσφέροντας ευκαιρίες για την ανάπτυξη νέων τεχνικών μάθησης και καθιστώντας τη διδασκαλία πιο ζωντανή και ως εκ τούτου πιο ενδιαφέρουσα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κλήθηκαν να υποδείξουν ποια μορφή κατάρτισης ή υλικό θα έβρισκαν πιο χρήσιμο για την εφαρμογή ή την καλύτερη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο τους. Παρόλο που οι απαντήσεις τους αναγνωρίζουν ότι όλες οι προτεινόμενες μορφές κατάρτισης και υποστηρικτικού υλικού είναι χρήσιμες σε κάποιο βαθμό, οι προτιμήσεις των συμμετεχόντων σε διαφορετικές χώρες διαφέρουν. Οι συμμετέχοντες από την Ελλάδα προτιμούν έτοιμες εκπαιδευτικές ενότητες με οδηγίες βήμα προς βήμα που μπορούν να εφαρμόσουν στην τάξη και περισσότερες θεωρητικές γνώσεις σχετικά με τις πολιτιστικές εκφράσεις, καθώς και κατάρτιση σχετικά με το πώς να επικοινωνούν τη σημασία της χρήσης πολιτιστικών εκφράσεων (ενδεχομένως ως έναν τρόπο για να εξασφαλιστεί η υποστήριξη της διοίκησης του οργανισμού τους και του εκπαιδευτικού συστήματος). Οι συμμετέχοντες από τη Νορβηγία θα εκτιμούσαν πολύ την υποστήριξη από ένα δίκτυο συναδέλφων. Οι συμμετέχοντες από τη Σλοβενία και την Ιταλία δείχνουν προτίμηση σε βασικές εκπαιδευτικές ενότητες που μπορούν εύκολα να τροποποιηθούν/προσαρμόσουν και σε ένα πρόγραμμα κατάρτισης που μπορούν να παρακολουθήσουν αυτοπροσώπως. Τέλος, οι συμμετέχοντες από όλες τις χώρες συμφωνούν ότι υλικό έμπνευσης με τη μορφή

παραδειγμάτων καλών πρακτικών και προτύπων θα τους βοηθούσε σε μεγάλο βαθμό.

Πορίσματα των ομάδων εστίασης

Συνολικά, πραγματοποιήθηκαν 6 συνεδριάσεις ομάδων εστίασης κατά την περίοδο μεταξύ Φεβρουαρίου — Ιουλίου 2020:

- **Νορβηγία:** Μια διαδικτυακή συνάντηση ομάδας εστίασης με 5 συμμετέχοντες συνολικά — έναν διευθυντή σχολείου, έναν εκπαιδευτικό και έναν γονέα σε ένα από τα σχολεία που συμμετείχαν στην έρευνα (μια μετανάστρια από την Τουρκία, τα παιδιά της οποίας γεννήθηκαν στη Νορβηγία και φοιτούν στο δημοτικό σχολείο). Οι εκπρόσωποι του συντονιστή του έργου, USN, ενήργησαν ως διαμεσολαβητές και καθοδήγησαν τη συζήτηση.
- **Ελλάδα:** Πραγματοποιήθηκαν τρεις συναντήσεις με 29 συμμετέχοντες συνολικά — 2 συναντήσεις στο 5^ο Δημοτικό Σχολείο Δάφνης «Γεώργιος Μπουζιάνης», ενώ μία συνάντηση πραγματοποιήθηκε στα γραφεία της Επιτροπής Παιδείας και Κοινωνικών Υπηρεσιών του Δήμου Αθηναίων. Οι γονείς που συμμετείχαν είναι μετανάστες από την Αλβανία που ζουν στην Ελλάδα για 20 χρόνια (τα παιδιά τους έχουν φοιτήσει στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα από την αρχή και είναι στο δημοτικό σχολείο), πρόσφυγες από το Αφγανιστάν που έφτασαν στην Ελλάδα πριν από 2-4 χρόνια (τα παιδιά τους φοίτησαν το πρώτο τους έτος στο δημοτικό σχολείο) και πρόσφυγες από τη Συρία, την Αλγερία και το Πακιστάν που έφτασαν στην Ελλάδα πριν από 2-4 χρόνια (τα παιδιά τους παρακολούθησαν το πρώτο τους έτος στο δημοτικό σχολείο). Συμμετείχαν επίσης εκπαιδευτικοί από το δημοτικό σχολείο, ο διευθυντής του σχολείου και μια εκπαιδευτικός από τον εταίρο του έργου «Μουσείο Ελληνικής Παιδικής Τέχνης». Εκπρόσωποι του εταίρου του έργου PRISMA ενήργησαν ως διαμεσολαβητές και καθοδήγησαν τις συζητήσεις.
- **Σλοβενία:** Μία συνάντηση με 12 συμμετέχοντες συνολικά, στις εγκαταστάσεις του Δημοτικού Σχολείου της Litija· οι εγκαταστάσεις του σχολείου επιλέχθηκαν ως ένα οικείο περιβάλλον για τους γονείς μαθητών με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο. Εκπρόσωποι του Εκπαιδευτικού Κέντρου Geoss και του Δημοτικού Σχολείου της Litija συμμετείχαν και ενήργησαν ως διαμεσολαβητές· οι εκπαιδευτικοί και οι διαμεσολαβητές που εργάζονται με νεοαφιχθέντες μαθητές κατά τα δύο πρώτα χρόνια τους στο σχολείο έλαβαν μέρος, καθώς και γονείς, μετανάστες από τη Βοσνία & Ερζεγοβίνη και τη Ρωσία, οι οποίοι έφτασαν στη Σλοβενία πριν από ένα χρόνο και τα παιδιά τους φοιτούν στο δημοτικό σχολείο.

- **Ιταλία:** Μια διαδικτυακή συνάντηση της ομάδας εστίασης με 4 συμμετέχοντες συνολικά — δύο εκπαιδευτικούς δημοτικού σχολείου, τον συντονιστή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της δημόσιας βιβλιοθήκης νέων του Λιβόρνο και τον υπεύθυνο εκπαίδευσης του Μουσείου Φυσικής Ιστορίας της Μεσογείου, ο οποίος ενήργησε ως διαμεσολαβητής και καθοδήγησε τη συζήτηση.

Προβλήματα ενσωμάτωσης

Όσον αφορά τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές σε σχέση με την ένταξή τους στη σχολική κοινότητα, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητάς τους να παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών, να κάνουν φίλους και να είναι ευχαριστημένοι στο σχολείο, στις συναντήσεις αναδείχθηκαν τα παρακάτω θέματα.

Για τους μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο, η εκμάθηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής αποτελεί πρόβλημα, αν και οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι σημειώνουν σημαντική πρόοδο. Ωστόσο, οι γονείς τόνισαν ότι αν και τα παιδιά μετανάστες/πρόσφυγες μαθαίνουν να διαβάζουν και να γράφουν, στην πραγματικότητα πολλές φορές δεν γνωρίζουν ή δεν κατανοούν πλήρως το νόημα των λέξεων.

Επιπλέον, πολλοί μαθητές δεν έχουν σχολική εμπειρία από τις χώρες καταγωγής τους. Υπάρχουν επίσης μαθητές με αναλφάβητους γονείς και μαθητές που έχουν βιώσει κάποιο τραύμα. Οι παράγοντες αυτοί αποτελούν πρόσθετα εμπόδια στις προσπάθειες ενσωμάτωσής τους. Από την άλλη πλευρά, ενώ οι μαθητές Μ/Π υποβάθρου μπορεί να αντιμετωπίσουν προβλήματα στην πλήρη συμμετοχή τους στη σχολική ζωή, είναι πρόθυμοι να προσπαθήσουν και είναι γενικά ευχαριστημένοι στο σχολείο.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, αναφέρονται ξενοφοβικές ή ρατσιστικές συμπεριφορές από γονείς γηγενών μαθητών ή από τους ίδιους τους γηγενείς μαθητές. Οι γονείς σε ορισμένες περιπτώσεις αντιδρούν στο γεγονός ότι το τοπικό σχολείο τους «χαρακτηρίζεται» ως «σχολείο μεταναστών ή προσφύγων»· αυτό οδηγεί σε αρνητικές συμπεριφορές που σε ορισμένες περιπτώσεις εκφράζονται επίσης από τα παιδιά τους στο σχολείο κατά των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο.

Στην Ελλάδα συγκεκριμένα, αν και δεν υπάρχουν γλωσσικά εμπόδια ή προβλήματα ένταξης για τους μαθητές με Αλβανική καταγωγή αφού οι γονείς τους βρίσκονται στην Ελλάδα εδώ και πολλά χρόνια και οι ίδιοι έχουν παρακολουθήσει την ελληνική εκπαίδευση από τα πρώτα τους βήματα (αποδίδουν καλά στο σχολείο), αναφέρθηκε ότι πολλά παιδιά αρνούνται την αλβανική τους καταγωγή και κληρονομιά, σε μια προσπάθεια να «αφομοιωθούν».

Στη Σλοβενία αναφέρθηκε ότι η διαδικασία ένταξης είναι ευκολότερη όταν οι μαθητές μετανάστες μιλούν μια γλώσσα ίδιας γλωσσικής ρίζας με τα Σλοβενικά (π.χ. Νότια Σλαβικά), επειδή το γλωσσικό εμπόδιο ξεπερνιέται ευκολότερα.

Εκπαιδευτικές προτεραιότητες

Σε όλες τις χώρες εταίρους, η ανάπτυξη ικανοτήτων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής χαρακτηρίζεται ως η κορυφαία εκπαιδευτική προτεραιότητα για την ένταξη των μαθητών Μ/Π υποβάθρου στο εκπαιδευτικό σύστημα και στη σχολική κοινότητα.

Ωστόσο, η προτεραιότητα αυτή μπορεί να διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες και τον ρόλο της χώρας στα σχέδια των μεταναστών/προσφύγων. Στην Ελλάδα, για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες υπαγορεύονται συχνά από τα σχέδια των οικογενειών να εγκατασταθούν σε διαφορετικό προορισμό εντός της ΕΕ· σε αυτή την περίπτωση, η ανάπτυξη ικανοτήτων στα Αγγλικά (ή τα Γερμανικά) γίνεται κορυφαία προτεραιότητα, επειδή είναι μια διεθνώς ομιλούμενη γλώσσα, ενώ εξίσου σημαντική θεωρείται και η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων, επειδή είναι ένα χρήσιμο σύνολο δεξιοτήτων οπουδήποτε στην Ευρώπη σήμερα. Ενώ οι εκπαιδευτικοί κάνουν τακτικά χρήση των πολιτιστικών εκφράσεων στην τάξη, πράγματι δίνεται έμφαση στη γλώσσα της χώρας υποδοχής και όχι στην Αγγλική. Στη Νορβηγία, από την άλλη πλευρά, ένας διευθυντής σχολείου δήλωσε ότι η πρώτη προτεραιότητα του σχολείου είναι η ασφάλεια, δηλαδή το να κάνει τους μαθητές να αισθάνονται ασφαλείς και να δημιουργείται ένα καλό σχολικό περιβάλλον για τους μαθητές, εστιάζοντας σε αυτά που φέρνουν στο σχολείο και όχι αυτά στα οποία υπολείπονται.

Πολιτιστικές εκφράσεις

Όσον αφορά τις μορφές πολιτιστικών εκφράσεων για τις οποίες τα παιδιά θα ενδιαφέρονταν ή για τις οποίες έχουν ήδη εκδηλώσει ενδιαφέρον, οι συναντήσεις των ομάδων εστίασης κατέδειξαν ότι οι μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ενδιαφέρονται για όλες τις μορφές πολιτιστικών εκφράσεων — η μουσική και η ζωγραφική είναι ήδη πολύ δημοφιλείς. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν συγκεκριμένες μορφές που θα ενδιέφεραν τους μαθητές ή/και είχαν ήδη καλή εμπειρία στη χρήση τους ως εκπαιδευτικό εργαλείο. Αυτές περιλάμβαναν την παρουσίαση φαγητών από διαφορετικές χώρες, την παρουσίαση της αλφαβήτας διαφορετικών γλωσσών και τη γραφή των διαφορετικών γραμμάτων, την παρουσίαση/σχεδίαση διαφορετικών θρησκευτικών συμβόλων, την αφήγηση ιστοριών και μύθων από όλο τον κόσμο, τον σχεδιασμό διαφορετικών σημαιών και τη δημιουργία πάνελ με την επιγραφή «Καλωσόρισες» ή «Γεια σου» σε διάφορες γλώσσες για τη διακόσμηση του σχολείου, η χρήση του «Kamishibai» (μια μορφή εικαστικού θεάτρου) που αναφέρθηκε στην ιταλική ομάδα εστίασης ως ένα πολύ αποτελεσματικό εργαλείο αφήγησης για αλλοδαπούς μαθητές, επισκέψεις σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς (π.χ. μουσεία) κ.λπ.

Όλοι οι συμμετέχοντες στις συνεδριάσεις των ομάδων εστίασης σε όλες τις χώρες αναγνωρίζουν τις μεγάλες δυνατότητες της ένταξης πολιτιστικών εκφράσεων σε μια εκπαιδευτική μεθοδολογία που υποστηρίζει την πολυπολιτισμική μάθηση. Μια τέτοια προσέγγιση θα βοηθήσει όλους τους μαθητές (γηγενείς και μετανάστες/πρόσφυγες) να έρθουν σε επαφή με την κληρονομιά και τον πολιτισμό τους, να τα συνδέσουν με νέες εικόνες, ήχους και μουσική, ενώ παράλληλα θα μάθουν για άλλους πολιτισμούς, θα αναπτύξουν διαπολιτισμική συνείδηση και ανεκτικότητα στη διαφορετικότητα. Επιπλέον, οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι η Ιστορία και η Μυθολογία ως περιεχόμενο προσφέρουν μια μεγάλη ευκαιρία να εισαγάγουν τους μαθητές σε διεθνείς, οικουμενικές αξίες, ενώ παράλληλα ενθαρρύνουν όλους τους μαθητές να συμμετάσχουν και να αισθανθούν ότι συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία, έχοντας κάτι να μοιραστούν. Θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο για όλους τους μαθητές που δεν δείχνουν ενδιαφέρον για την ιστορία.

Οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν επίσης ότι οι γονείς των γηγενών μαθητών θα ενδιαφέρονταν να συμμετάσχουν σε μια τέτοια εκπαιδευτική διαδικασία, αν και ορισμένοι μπορεί να μην είναι σε θέση να το κάνουν λόγω έλλειψης χρόνου ή δεξιοτήτων.

Ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών

Παρά το γεγονός ότι όλοι οι συμμετέχοντες γονείς μαθητών μεταναστών/προσφύγων ήταν πολύ θετικοί σχετικά με την πιθανή συμμετοχή τους σε ένα τέτοιο σχολικό πρόγραμμα, εισάγοντας τα παιδιά τους σε στοιχεία της οικογενειακής τους κουλτούρας και πολιτισμού, ορισμένοι ανησυχούν ότι τα παιδιά τους μπορεί να επηρεαστούν από την κατάσταση στην πατρίδα τους και τις τελευταίες εικόνες της χώρας τους που μπορεί να είναι εικόνες πολέμου, φτώχειας, τραυματικών περιστατικών κ.λπ., και αυτό θα είχε αντίκτυπο στις πολιτιστικές τους εκφράσεις.

Επιπλέον, η επικοινωνία με τους γονείς μπορεί να μην είναι τόσο εύκολη. Οι γονείς πρόσφυγες και μετανάστες είναι ήδη αρκετά απασχολημένοι προσπαθώντας να εγκατασταθούν στη χώρα υποδοχής και το γλωσσικό εμπόδιο αποτελεί σοβαρό πρόβλημα στην επικοινωνία τους με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς. Επιπλέον, οι γονείς των γηγενών μαθητών είναι επίσης απασχολημένοι και συνήθως δεν έχουν χρόνο να αφιερώσουν σε ένα τέτοιο έργο. Ωστόσο, ο ρόλος των γονέων αναγνωρίζεται ως βασικός στη διαδικασία ενσωμάτωσης των πολιτιστικών εκφράσεων στη μάθηση στο σχολείο και στην ομαλή ένταξη των παιδιών τους στη σχολική κοινότητα και πέρα από αυτήν. Ο συνδυασμός των διαφορών μεταξύ του σχολικού περιβάλλοντος και του οικογενειακού περιβάλλοντος είναι σημαντικός για την ομαλή ένταξη των μαθητών. Ως εκ τούτου, είναι ζωτικής σημασίας για τους εκπαιδευτικούς/σχολείο να δημιουργήσουν και να διατηρήσουν μια καλή επικοινωνία με τους γονείς και να τους πείσουν να συνεργαστούν ως ομάδα.

Τέλος, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί και διευθυντές σχολείων ήταν πολύ θετικοί στην υλοποίηση ενός έργου OpenEYE στο σχολείο, με καθοδήγηση από μια εκπαιδευτική μεθοδολογία και εκπαιδευτικές δραστηριότητες για την υλοποίησή της. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν επίσης τις δυνατότητες του έργου OpenEYE στο σχολείο στο να φέρει τους γονείς πιο κοντά στο σχολείο, παρέχοντας ένα πλαίσιο και χώρο για συνάντηση και την καταπολέμηση ξενοφοβικών ή ρατσιστικών στερεοτύπων. Επιπλέον, δεν πρέπει να υποτιμάται ο θετικός αντίκτυπος που μπορεί να έχει μια τέτοια πρωτοβουλία στη διαδικασία ένταξης των ίδιων των γονέων/οικογενειών. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών και των διευθυντών σχολείων είναι κομβικής σημασίας για την υλοποίηση ενός τέτοιου έργου, με τη συμμετοχή των μαθητών και των γονέων, την καθοδήγησή τους εν μέσω της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την κατάλληλη προετοιμασία των μαθημάτων μέσω εισαγωγικών δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην παρουσίαση της έννοιας της διαφορετικότητας, της ενσυναίσθησης και της αποδοχής.

Φωτογραφία από την τρίτη συνάντηση της ομάδας εστίασης στα γραφεία της Επιτροπής Παιδείας του Δήμου Αθηναίων

Φωτογραφία από την τρίτη συνάντηση της ομάδας εστίασης στα γραφεία της Επιτροπής Παιδείας του Δήμου Αθηναίων

Φωτογραφία από τη συνεδρίαση της ομάδας εστίασης στο δημοτικό σχολείο της Litija, Σλοβενία

Στιγμιότυπο οθόνης από τη συνεδρίαση της διαδικτυακής ομάδας εστίασης στη Νορβηγία

Συμπεράσματα

Συνολικά, τα πορίσματα της παρούσας έκθεσης όσον αφορά τα ισχύοντα εθνικά πλαίσια για την ένταξη των μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο στις τέσσερις χώρες του έργου, τα αποτελέσματα της διαδικτυακής έρευνας μεταξύ εκπροσώπων οργανισμών που εργάζονται με την ομάδα-στόχο στην τυπική και μη τυπική εκπαίδευση, καθώς και τα συμπεράσματα των συνεδριάσεων των ομάδων εστίασης που υλοποιήθηκαν με τη συμμετοχή γονέων και εκπαιδευτικών παιδιών με Μ/Π υπόβαθρο, επιβεβαιώνουν με έμφαση την ανάγκη ανάπτυξης της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και της εργαλειοθήκης του OpenEYE, καθώς και την εφαρμογή και ενσωμάτωσή της στην τυπική και μη τυπική πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Όσον αφορά τα εθνικά πλαίσια για την ένταξη των παιδιών μεταναστών και προσφύγων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, έχουν εντοπιστεί κοινά στοιχεία, καθώς και διαφορές. Σε όλες τις χώρες του έργου, τα παιδιά με Μ/Π υπόβαθρο έχουν δικαίωμα σε υποχρεωτική δωρεάν δημόσια εκπαίδευση και οι γλωσσικές ικανότητες στη γλώσσα της χώρας υποδοχής είναι συνήθως το επίκεντρο της εντατικής πρόσθετης διδασκαλίας που προσφέρεται, ως κύριο κριτήριο για την πλήρη ενσωμάτωση στην τυπική πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Επιπλέον, ο ρόλος των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των δημόσιων εκπαιδευτικών/πολιτιστικών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα είναι η παροχή βοηθητικής γλωσσικής διδασκαλίας, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης ή η υποστήριξη των παιδιών στις σχολικές τους εργασίες (Νορβηγία), και συμβάλλει στη διατήρηση των μαθητών στο σχολείο. Οι διαφορές μεταξύ των εθνικών πλαισίων στις τέσσερις χώρες που εξετάστηκαν αφορούν τα διαφορετικά μοντέλα που καταγράφονται σε σχέση με την αυτονομία του σχολείου· ενώ στην Ιταλία τα σχολεία είναι ελεύθερα να αναπτύξουν τον δικό τους τρόπο εργασίας με μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο, στη Νορβηγία είναι ο Δήμος που επιλέγει το μοντέλο που θα υιοθετήσει στα σχολεία (εν μέρει ολοκληρωμένο μοντέλο ή μη ολοκληρωμένο μοντέλο στα κανονικά σχολεία, ή σχολεία υποδοχής αποκλειστικά για μαθητές μετανάστες/πρόσφυγες). Στη Σλοβενία, μια πρόσφατη μεταρρύθμιση παρέχει τις βασικές κατευθυντήριες γραμμές για τα σχολεία σχετικά με τον τρόπο ενσωμάτωσης των μεταναστών/προσφύγων μαθητών, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος σπουδών της βοηθητικής διδασκαλίας στα σλοβενικά και των αναγκαίων προσόντων των εκπαιδευτικών που θα το εφαρμόσουν), αλλά τα σχολεία διατηρούν την αυτονομία τους όσον αφορά τον τρόπο διαμόρφωσης των τάξεων (πολυπολιτισμικών ή μη) και εφαρμόζουν συμπληρωματικές δραστηριότητες που στοχεύουν στα παιδιά μεταναστών/προσφύγων. Στην Ελλάδα, τα σχολεία ακολουθούν μια κεντρική στρατηγική για την ένταξη μαθητών με Μ/Π υπόβαθρο στην εκπαίδευση, με βάση τις τάξεις υποδοχής για μαθητές μεταναστών/προσφύγων που παρακολουθούν επίσης μαθήματα γενικής σχολικής εκπαίδευσης.

Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν την επείγουσα ανάγκη των εκπαιδευτικών για κατάρτιση σε διαφορετικές προσεγγίσεις για τη διαχείριση πολυπολιτισμικών τάξεων, με κύριο στόχο την ανάπτυξη των δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας των μαθητών, των λεκτικών και μη λεκτικών επικοινωνιακών δεξιοτήτων, των ικανοτήτων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής και της ασφαλούς εισαγωγής τους στον τοπικό πολιτισμό, ενώ τονίζουν επίσης την ανάγκη υποστήριξης των οικογενειών των μαθητών, της διοίκησης του σχολείου και του εκπαιδευτικού πλαισίου.

Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα που εργάζονται με μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο (εκπαιδευτικοί σε δημοτικά σχολεία, διευθυντές σχολείων, εκπαιδευτές και διαμεσολαβητές μάθησης που εργάζονται σε οργανισμούς της κοινωνίας των πολιτών ή πολιτιστικούς οργανισμούς) επιδεικνύουν μεγάλο ενδιαφέρον για την ενσωμάτωση των πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο τους· το ίδιο ισχύει και για τη μειοψηφία των συμμετεχόντων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ στο παρελθόν πολιτιστικές εκφράσεις στο έργο τους. Οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν τα μεγάλα δυνητικά οφέλη της ενσωμάτωσης των πολιτιστικών εκφράσεων στις εκπαιδευτικές τους δραστηριότητες για τους μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο καθώς και για τους γηγενείς μαθητές (στην περίπτωση μεικτών τάξεων) και θεωρούν ότι είναι αποτελεσματικές στους τομείς της γλωσσικής εκπαίδευσης και της ψυχικής υγείας, καθώς και της ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων, διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης και ανεκτικότητας, κάνοντας επίσης τους μαθητές να αισθάνονται ότι περιλαμβάνονται στη σχολική κοινότητα και συμβάλλουν στην κοινωνική τους ένταξη εκτός του σχολικού περιβάλλοντος. Ειδικά όσον αφορά τη γλωσσική εκπαίδευση, οι πολιτιστικές εκφράσεις μπορούν να βοηθήσουν να μεταδώσουν το νόημα λέξεων ή αφηρημένων ιδεών πολύ αποτελεσματικά και να κάνουν τη μάθηση πιο ευχάριστη.

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες έχουν ήδη χρησιμοποιήσει μια μεγάλη ποικιλία μορφών πολιτιστικής έκφρασης στο έργο τους, συμπεριλαμβανομένης της ζωγραφικής, της φωτογραφίας, του σχεδίου, της μουσικής, της αφήγησης, της πολιτιστικής κληρονομιάς, του θεάτρου, της λογοτεχνίας, του κινηματογράφου κ.λπ., και προσφέρουν παραδείγματα καλών πρακτικών και ιδεών για την εφαρμογή τεχνικών που παρουσιάζουν ενδιαφέρον όπως το «kamishibai» σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Αν και η πλειοψηφία των συμμετεχόντων δεν πιστεύει ότι η χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στην εκπαίδευση μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις, συνιστάται μια πολιτιστικά ευαίσθητη προσέγγιση από τον εκπαιδευτικό/διαμεσολαβητή προκειμένου να καθοδηγήσει τους μαθητές μέσα από την πολύπλοκη έννοια της διαφορετικότητας και να αποφύγει τυχόν αρνητικές αντιδράσεις στην τάξη (π.χ. κοροϊδία των πολιτισμικών διαφορών, ακατάλληλες συμπεριφορές σε ευαίσθητα θέματα ή θέματα ταμπού κ.λπ.).

Η χρήση της Ιστορίας και της Μυθολογίας ως περιεχομένου για εκπαιδευτικές δραστηριότητες που βασίζονται σε πολιτιστικές εκφράσεις, όπως προτείνεται στο

έργο OpenEYE, προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες για την εισαγωγή οικουμενικών αξιών και εννοιών στους μαθητές, ενώ παράλληλα αυξάνει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των μαθητών στην τάξη.

Όσον αφορά μεθόδους κατάρτισης ή πόρους για την ενσωμάτωση ή την καλύτερη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο τους, οι προτιμήσεις των συμμετεχόντων στην έρευνα ποικίλλουν· ενώ οι συμμετέχοντες στην Ελλάδα προτιμούν ως επί το πλείστον έτοιμες εκπαιδευτικές ενότητες με οδηγίες βήμα προς βήμα και θεωρητικές γνώσεις σχετικά με τις πολιτιστικές εκφράσεις στην εκπαίδευση, οι συμμετέχοντες στην Ιταλία και τη Σλοβενία προτιμούν βασικές ενότητες που μπορούν εύκολα να τροποποιηθούν/προσαρμόσουν. Ωστόσο, όλοι οι συμμετέχοντες θα εκτιμούσαν υλικό έμπνευσης όπως παραδείγματα καλών πρακτικών και πρότυπα, καθώς και ένα υποστηρικτικό δίκτυο συναδέλφων.

Με βάση τα πορίσματα της παρούσας έκθεσης, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ακόλουθα ζητήματα κατά το σχεδιασμό της Εκπαιδευτικής Μεθοδολογίας OpenEYE:

- Τα κοινά στοιχεία και οι διαφορές μεταξύ των εθνικών πλαισίων για την ένταξη των παιδιών μεταναστών/προσφύγων στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις χώρες του έργου θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στον σχεδιασμό της μεθοδολογίας OpenEYE, όσον αφορά την ευελιξία και τις δυνατότητες εφαρμογής σε διάφορα περιβάλλοντα, τυπικά ή μη τυπικά, ή με μεικτές τάξεις (με γηγενείς μαθητές και μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο) ή τάξεις αποκλειστικά με μαθητές με Μ/Π υπόβαθρο.
- Η ενεργός συμμετοχή των γονέων/οικογενειών των μαθητών (τόσο των μεταναστών/προσφύγων όσο και των γηγενών), καθώς και των γηγενών μαθητών (στην περίπτωση μιας μεικτής τάξης) στη διαδικασία εκπαίδευσης/ενσωμάτωσης είναι καίριας σημασίας. Αν και η συμμετοχή των γονέων, ιδιαίτερα των μεταναστών/προσφύγων, στις σχολικές δραστηριότητες έχει συναντήσει πολλές δυσκολίες στο παρελθόν (εμπόδια γλώσσας, έλλειψη χρόνου ή ενδιαφέροντος, αρνητικές νοοτροπίες κ.λπ.), είναι σημαντικό να αναγνωρίσουμε τον ρόλο τους στην Εκπαιδευτική Μεθοδολογία OpenEYE και να προτείνουμε τρόπους ενθάρρυνσης της συμμετοχής τους. Η δημιουργία ενός σταθερού, αμφίδρομου διαύλου επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου/εκπαιδευτικών και των γονέων είναι απαραίτητη για την αποτελεσματική ένταξη των μαθητών στη σχολική κοινότητα, καθιστώντας τη μετάβαση μεταξύ σχολικού και οικογενειακού περιβάλλοντος πιο ομαλή. Η Μεθοδολογία OpenEYE θα πρέπει να αναγνωρίζει τον ευρύτερο ρόλο των σχολείων ως φορέων κοινωνικής ένταξης, όχι μόνο για τους μαθητές αλλά και για τους γονείς και τις οικογένειές τους.
- Η Μεθοδολογία OpenEYE θα πρέπει να επικεντρώνεται στις εκπαιδευτικές προτεραιότητες που έχουν προσδιοριστεί. Ενώ η κύρια έμφαση δίνεται στην γλωσσική εκπαίδευση (στη γλώσσα της χώρας υποδοχής ή μια ξένη γλώσσα,

π.χ. Αγγλικά), η μεθοδολογία θα πρέπει επίσης να επικεντρώνεται στη δημιουργία ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος για όλους τους μαθητές, στην ανάπτυξη διαπολιτισμικής ευαισθητοποίησης και ανεκτικότητας, καθώς και στην ανάπτυξη μαλακών δεξιοτήτων (π.χ. ομαδική εργασία, δεξιότητες μη λεκτικής επικοινωνίας κ.λπ.)

- Θα πρέπει να περιλαμβάνεται ένα ευρύ φάσμα μορφών πολιτιστικής έκφρασης, προκειμένου να αξιοποιηθεί η ήδη διαθέσιμη εμπειρία, καθώς και οι διαθέσιμοι πόροι σε διάφορες χώρες και εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, και προκειμένου να επιτευχθεί ένα ευρύ φάσμα εκπαιδευτικών στόχων. Θα πρέπει να υπάρχουν παραδείγματα ενσωμάτωσης διαφορετικών μορφών πολιτιστικής έκφρασης για την επίτευξη διαφορετικών εκπαιδευτικών στόχων σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, προκειμένου να εμπνέουν και να ενθαρρύνουν τους εκπαιδευτικούς.
- Τα οφέλη από τη χρήση της μεθοδολογίας OpenEYE θα πρέπει να περιγράφονται με σαφήνεια, όσον αφορά την αποτελεσματικότητα καθώς και την ευελιξία σε διαφορετικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Αυτό θα βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς στην προώθηση της εφαρμογής της και θα ενισχύσει τις δυνατότητες ενσωμάτωσής της στην τυπική εκπαίδευση.
- Η μεθοδολογία θα πρέπει να περιλαμβάνει κατευθυντήριες γραμμές για τον περιορισμό της πιθανότητας αρνητικών αντιδράσεων στην τάξη (π.χ. προετοιμασία της τάξης μέσω κατάλληλων εισαγωγικών δραστηριοτήτων, υποδείξεις σχετικά με πιθανές αντιδράσεις από τον εκπαιδευτικό/διαμεσολαβητή σε μια τέτοια περίπτωση, κ.λπ.)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΠΟΡΙΣΜΑΤΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ

Οι εκθέσεις με τα πορίσματα της έρευνας που διεξήχθη ανά χώρα του έργου είναι ελεύθερα διαθέσιμες στα Αγγλικά, στους συνδέσμους που ακολουθούν:

[Νορβηγία — Έκθεση Πορισμάτων Έρευνας](#)

[Ελλάδα — Έκθεση Πορισμάτων Έρευνας](#)

[Σλοβενία — Έκθεση Πορισμάτων Έρευνας](#)

[Ιταλία — Έκθεση Πορισμάτων Έρευνας](#)

OpenEYE Διαδικτυακό ερωτηματολόγιο έρευνας

OpenEYE διαδικτυακή έρευνα

Απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς και προσωπικό υποστήριξης που εργάζεται με μαθητές από οικογένειες μεταναστών/προσφύγων (ηλικίας 6-12 ετών)

Αρχική Σελίδα

Λόγω της συνεχιζόμενης προσφυγικής κρίσης και των μεταναστευτικών κυμάτων που φθάνουν στην Ευρώπη από τις χώρες της Ασίας και της Αφρικής, πολλές χιλιάδες παιδιά μεταναστών και προσφύγων έχουν φτάσει στις χώρες της ΕΕ και, ακολουθώντας διαφορετικές διαδικασίες σε κάθε χώρα, κατάφεραν να εισέλθουν στα τυπικά και μη τυπικά εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών υποδοχής. Τα εκπαιδευτικά συστήματα σε όλες τις χώρες υποδοχής συχνά δεν είναι έτοιμα να ενσωματώσουν αυτούς τους νέους μαθητές στη σχολική κοινότητα και να παράσχουν ένα ασφαλές περιβάλλον μάθησης για βασικές δεξιότητες όπως η γλωσσική εκπαίδευση.

Το έργο «Open Education for Young Europeans through History, Art and Cultural Learning» (OpenEYE) επικεντρώνεται στη δημιουργία μιας ανοικτής εκπαιδευτικής μεθοδολογίας με βάση την Ιστορία, τις Τέχνες και την Πολιτιστική Μάθηση, καθώς και των απαραίτητων εργαλείων εφαρμογής, που θα επιτρέψουν στους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη (τυπικής και μη τυπικής) να υποστηρίξουν τους μαθητές τους στην εκμάθηση γλωσσών και την ένταξη στο σχολείο και την κοινότητά τους, στις σημερινές πολύγλωσσες και πολυπολιτισμικές τάξεις.

Η έρευνα αυτή θα μας βοηθήσει να διερευνήσουμε τις εκπαιδευτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών που εργάζονται με μαθητές με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο, καθώς και τις δυνατότητες που προσφέρουν η ιστορία, ο πολιτισμός και οι τέχνες για την ανάπτυξη νέων μεθόδων και εργαλείων για την υποστήριξή τους.

Σας ευχαριστούμε πολύ που αφιερώσατε χρόνο για να απαντήσετε στις ερωτήσεις μας! Τα αποτελέσματα της έρευνας θα είναι ελεύθερα διαθέσιμα στην ιστοσελίδα OpenEYE: www.erasmusOpenEYE.eu

Σελίδα 01

Επικεφαλίδα σελίδας: Πείτε μας λίγα λόγια για τον εαυτό σας και τα παιδιά με τα οποία συνεργάζεστε.

Ερώτηση 01

*[Πολλαπλές επιλογές· *η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Επιλέξτε τον καταλληλότερο τομέα στον οποίο πραγματοποιείται η συνεργασία σας με τους μαθητές.

- Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση
- Μη κυβερνητική οργάνωση που παρέχει στήριξη για την ένταξη
- Οργανισμός Πρόνοιας
- Πολιτιστικός οργανισμός (Μουσείο, Βιβλιοθήκη, κ.λπ.)
- Θρησκευτική οργάνωση
- Άλλο: ____

Ερώτηση 02

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Με ποια ηλικιακή ομάδα συνεργάζεστε κατά κύριο λόγο;

- 6-8 ετών
- 8-10 ετών
- 10-12 ετών
- Άλλο: ____

Ερώτηση 03

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Στις τάξεις σας, ποιο είναι το ποσοστό των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο κατά μέσο όρο;

- Έως 25 %
- 25 % — 50 %
- 50 % — 75 %

- 75 % +
- Εργάζομαι αποκλειστικά με μαθητές που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών/προσφύγων

Ερώτηση 04

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Πόσο συχνά κάνετε τα μαθήματά σας;

- Σε καθημερινή βάση (δηλ. από Δευτέρα έως Παρασκευή)
- 3-5 ημέρες την εβδομάδα
- 1-2 ημέρες την εβδομάδα
- Τα Σαββατοκύριακα
- Άλλο (π.χ. ανάλογα με τη ζήτηση ή σπανιότερα από ό,τι ανωτέρω): ____

Ερώτηση 05

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Ποιος είναι ο πρωταρχικός ρόλος σας στη δομή του οργανισμού σας;

- Επικεφαλής Διοίκησης (προϊστάμενος οργάνωσης, διευθυντής σχολείου, διευθυντής έργου κ.λπ.)
- Διαχειριστής
- Εκπαιδευτικός
- Κοινωνικός λειτουργός
- Συνδυασμός διαφορετικών ρόλων
- Άλλο: ____

Ερώτηση 06

[Πολλαπλές επιλογές· η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Σε ποιο ρόλο συνεργάζεστε με τους μαθητές;

- Ως επαγγελματίας εκπαιδευτικός (μισθωτός υπάλληλος)
- Ως εθελοντής εκπαιδευτικός
- Ως έκτακτο εκπαιδευτικό προσωπικό
- Τόσο ως προσωπικό όσο και ως εθελοντής

- Άλλο: ____

Σελίδα 02

Επικεφαλίδα σελίδας: Παρακαλούμε ενημερώστε μας για την εμπειρία σας σε πολυπολιτισμικές τάξεις.

Ερώτηση 07

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Η αρχική σας εκπαίδευση περιλάμβανε τον τομέα της διδασκαλίας/υποστήριξης πολυπολιτισμικών τάξεων;

- Ναι
- Όχι

Ερώτηση 08

*[Πίνακας· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Έχετε λάβει μετέπειτα εκπαίδευση/κατάρτιση στη διδασκαλία/υποστήριξη πολυπολιτισμικών τάξεων;

- Όχι
- Ναι, λίγο.
- Ναι, σε κάποιο βαθμό
- Ναι, σε μεγάλο βαθμό

Ερώτηση 09

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Πιστεύετε ότι η εργασία σε μια πολυπολιτισμική τάξη απαιτεί μια διαφορετική προσέγγιση από αυτή που χρησιμοποιείται για μια τάξη μόνο γηγενών μαθητών;

- Ναι
- Όχι

Ερώτηση 10

[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Εάν όχι, εξηγήστε το γιατί.

Ερώτηση 11

[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]

Σύμφωνα με την εμπειρία σας, παρακαλούμε αξιολογήστε τη σημασία των ακόλουθων ζητημάτων στην εργασία με μια πολυπολιτισμική τάξη (Παρακαλώ αξιολογήστε «1-Δεν είναι καθόλου σημαντικό», «2-Μικρή σημασία», «3-Μεγάλη σημασία»)

- Γλωσσικές δυσκολίες μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο
- Σύγκρουση μεταξύ διαφορετικών ομάδων στην τάξη
- Εκφοβισμός
- Θέματα φύλου
- Διαφορετικά επίπεδα ικανότητας στην τάξη
- Ζητήματα συμπεριφοράς που συνδέονται με πολιτισμικές διαφορές (συμπεριλαμβανομένης της θρησκείας)
- Προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ του εκπαιδευτικού και των μαθητών
- Προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ των γηγενών μαθητών και των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο
- Προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ του εκπαιδευτικού και της οικογένειας των μαθητών
- Άλλο

Ερώτηση 12

[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Εάν είναι άλλο, παρακαλείσθε να περιγράψετε το ζήτημα εδώ.

Ερώτηση 13

[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]

Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες για την ένταξη των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο στη σχολική κοινότητα; (Παρακαλούμε Βαθμολογήστε «1-Δεν είναι καθόλου σημαντικό», «2-Μικρή σημασία», «3-Μεγάλη σημασία»)

- Απόκτηση ικανοτήτων στη γλώσσα της χώρας υποδοχής
- Απόκτηση ικανοτήτων στα Αγγλικά
- Να εισαχθούν με ασφάλεια στον πολιτισμό της χώρας υποδοχής
- Ανάπτυξη λεκτικών και μη λεκτικών δεξιοτήτων επικοινωνίας
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων ομαδικής εργασίας
- Ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων
- Άλλο

Ερώτηση 14

[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Εάν είναι άλλο, παρακαλείσθε να περιγράψετε εδώ την προτεραιότητα.

Ερώτηση 15

[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]

Αξιολογήστε τη σημασία των ακόλουθων παραγόντων που μπορούν να σας βοηθήσουν να διδάξετε/ υποστηρίξετε μια πολυπολιτισμική τάξη (Παρακαλούμε βαθμολογήστε «1-Δεν είναι καθόλου σημαντικό», «2-Μικρή σημασία», «3-Μεγάλη σημασία»)

- Κατάρτιση σε σχετικές εκπαιδευτικές μεθοδολογίες
- Πρόσβαση σε σχετικό εκπαιδευτικό υλικό
- Διαθεσιμότητα των αναγκαίων πόρων (ανθρώπινων και υλικών)
- Υποστήριξη από τη διοίκηση
- Στήριξη από γονείς/οικογένειες μαθητών

- Υποστήριξη από τους γηγενείς μαθητές στην εκπαιδευτική διαδικασία
- Άλλο: ____

Ερώτηση 16

[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Εάν είναι άλλο, περιγράψτε τον παράγοντα εδώ.

Ερώτηση 17

[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]

Πόσο συχνά προσαρμόζετε το διδακτικό υλικό και τις μεθόδους σας για να προσαρμοστείτε στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της τάξης;

- Ποτέ
- Σπάνια
- Μερικές φορές
- Συχνά
- Πολύ συχνά

Ερώτηση 18

[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]

Ποιοι είναι οι περιορισμοί στην προσαρμογή του διδακτικού υλικού και των μεθόδων σας για να προσαρμοστείτε στον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της τάξης; (Παρακαλούμε βαθμολογήστε «1-Δεν είναι καθόλου σημαντικό», «2-Μικρή σημασία», «3-Μεγάλη σημασία»)

- Έλλειψη στήριξης από το εκπαιδευτικό σύστημα (πολιτική, πρόγραμμα σπουδών, διαχείριση κ.λπ.)
- Έλλειψη χρόνου
- Έλλειψη σχετικών εκπαιδευτικών μεθοδολογιών / κατευθυντήριων γραμμών / πόρων
- Έλλειψη σχετικών δεξιοτήτων
- Αύξηση του φόρτου εργασίας
- Άλλο: ____

Ερώτηση 19

*[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Εάν είναι άλλο, περιγράψτε εδώ τον περιορισμό.

Σελίδα 03

Επικεφαλίδα σελίδας: Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε αν έχετε χρησιμοποιήσει μέχρι στιγμής μία ή περισσότερες μορφές πολιτιστικής έκφρασης στο έργο σας με πολυπολιτισμικές τάξεις (με «μορφές πολιτιστικής έκφρασης» εννοούμε, για παράδειγμα, την πολιτιστική κληρονομιά, τη ζωγραφική, τη μουσική, τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον χορό, τη χειροτεχνία κλπ.).

Ερώτηση 20

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Έχετε εμπειρία στη χρήση πολιτιστικών εκφράσεων στο έργο σας με πολυπολιτισμικές τάξεις και μαθητές με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο;

- Ναι *[Αν ο χρήστης επιλέξει «ναι», θα σταλεί στη σελίδα 04]*
- Όχι *[Εάν ο χρήστης επιλέξει «όχι», θα συνεχίσει στη σελίδα 03]*

Ερώτηση 21

*[Πίνακας· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Εάν δεν χρησιμοποιείτε πολιτιστικές εκφράσεις στο έργο σας με πολυπολιτισμικές τάξεις, σε ποιο βαθμό αυτό οφείλεται στους λόγους που αναφέρονται παρακάτω;

*Οφείλεται σε μεγάλο βαθμό / Οφείλεται σε κάποιο βαθμό / Δεν οφείλεται σε αυτό το λόγο

- Δεν ξέρω αρκετά για το τί είναι πολιτιστική έκφραση.
- Δεν ξέρω αρκετά για το πώς να χρησιμοποιήσω τις μορφές πολιτιστικής έκφρασης
- Προσωπικά δεν ενδιαφέρομαι για τις μορφές πολιτιστικής έκφρασης
- Δεν ενθαρρύνομαι να τις χρησιμοποιώ στον χώρο εργασίας μου
- Δεν έχω αρκετό χρόνο και πόρους στον οργανισμό μου για να χρησιμοποιήσω τέτοιες μεθόδους.
- Δεν νομίζω ότι σχετίζονται με τη διδασκαλία μου.

Ερώτηση 22

*[Ελεύθερο κείμενο: * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Διευκρινίστε άλλους λόγους για τους οποίους δεν χρησιμοποιείτε μορφές πολιτιστικής έκφρασης στην εργασία σας με πολυπολιτισμικές τάξεις.

Ερώτηση 23

*[Πολλαπλές επιλογές: * η απάντηση είναι υποχρεωτική]*

Θα σας ενδιέφερε να χρησιμοποιήσετε μορφές πολιτιστικής έκφρασης στο έργο σας στο μέλλον;

- Ναι *[Αν ο χρήστης επιλέξει «ναι», θα συνεχίσει στη σελίδα 05]*
- Όχι *[Εάν ο χρήστης επιλέξει «όχι», η έρευνα τελείωσε]*

ΣΕΛΙΔΑ 04

Ερώτηση 24

*[Πολλαπλές επιλογές: οι μέγιστες επιλογές: 9. * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Παρακαλείσθε να αναφέρετε τις μορφές πολιτιστικής έκφρασης που έχετε χρησιμοποιήσει στην εργασία σας με μαθητές με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο.

- Μουσική
- Χορός
- Θέατρο
- Ζωγραφική, φωτογραφία και σχέδιο
- Χειροτεχνία
- Κινηματογράφος
- Αφήγηση ιστοριών
- Λογοτεχνία
- Πολιτιστική κληρονομιά (αντικείμενα, έγγραφα, εκθέσεις, ιστορικοί χώροι, κτίρια)
- Άλλο: ____

Ερώτηση 25

*[Ελεύθερο κείμενο· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Παραθέστε παραδείγματα θεμάτων και δραστηριοτήτων που έχετε υλοποιήσει και υιοθετούν μορφές πολιτιστικής έκφρασης.

Σελίδα 05

Ερώτηση 26

*[Πίνακας; * η απάντηση ΔΕΝ είναι υποχρεωτική]*

Με ποιον τρόπο πιστεύετε ότι η μάθηση μέσω μορφών πολιτιστικής έκφρασης μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές μεταναστευτικού/προσφυγικού υποβάθρου; Βαθμολογήστε* τις παρακάτω δηλώσεις.

(*Παρακαλούμε βαθμολογήστε «1-Όχι καθόλου», «2-Σε κάποιο βαθμό», «3-Πολύ»)

Οι μορφές πολιτισμικής έκφρασης μπορούν να...

...τους βοηθήσουν να αισθάνονται περισσότερο σαν στο σπίτι τους στη νέα τους χώρα

... τους βοηθήσουν να αναπτύξουν αυτοεκτίμηση

... διευκολύνουν την ενσωμάτωσή τους στη σχολική κοινότητα

... διευκολύνουν τη μετάβασή τους από το οικογενειακό περιβάλλον στο σχολικό περιβάλλον και αντίστροφα

... διευκολύνουν τη μάθηση

... διευκολύνουν την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας

... τους βοηθήσουν να αντισταθμίσουν την έλλειψη βασικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων

... τους βοηθήσουν να ανακαλύψουν πολιτισμικές ομοιότητες

... τους βοηθήσουν να εκφράσουν δύσκολα συναισθήματα

... τους ενθαρρύνουν να είναι δραστήριοι στην τάξη

...αυξήσουν τα κίνητρά τους να συμμετάσχουν σε σχολικές δραστηριότητες

...αυξήσουν τα θετικά τους συναισθήματα

... τους βοηθήσουν να αναπτύξουν μια κατανόηση του πολιτισμού της νέας τους χώρας

Ερώτηση 27

*[Πίνακας; * η απάντηση ΔΕΝ είναι υποχρεωτική]*

Πώς πιστεύετε ότι οι μορφές πολιτιστικής έκφρασης μπορούν να βοηθήσουν τους γηγενείς μαθητές σε μια πολυπολιτισμική τάξη; Βαθμολογήστε* τις παρακάτω δηλώσεις.

(*Παρακαλούμε βαθμολογήστε «1-Όχι καθόλου», «2-Σε κάποιο βαθμό», «3-Πολύ»)

Οι μορφές πολιτιστικής έκφρασης μπορούν να...

... τους βοηθήσουν να συνδεθούν με τους συμμαθητές τους

... διευκολύνουν τη μάθηση

... τους βοηθήσουν να ανακαλύψουν πολιτισμικές ομοιότητες

... τους βοηθήσουν να εκφράσουν δύσκολα συναισθήματα

... τους ενθαρρύνουν να είναι δραστήριοι στην τάξη

...αυξήσουν τα κίνητρά τους να συμμετάσχουν σε σχολικές δραστηριότητες

...αυξήσουν τα θετικά τους συναισθήματα

... τους βοηθήσουν να αναπτύξουν μια κατανόηση διαφορετικών πολιτισμών και διαπολιτισμική συνείδηση.

Ερώτηση 28

*[Πολλαπλές επιλογές· * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Πιστεύετε ότι η χρήση μορφών πολιτιστικής έκφρασης στη μάθηση μπορεί να έχει αρνητικό αντίκτυπο στη διδασκαλία/υποστήριξη μιας πολυπολιτισμικής τάξης;

- Όχι
- Ναι

Εάν η απάντησή σας ήταν ναι, εξηγήστε γιατί και πώς πιστεύετε ότι αυτές οι αρνητικές επιπτώσεις μπορούν να αποφευχθούν.

Ερώτηση 29

*[Πίνακας: * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Σε ποιο βαθμό θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν μορφές πολιτιστικής έκφρασης για τη στήριξη των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο στη μάθηση και την ανάπτυξή τους;*

(*Παρακαλούμε Βαθμολογήστε «1-Καθόλου», «2-Σε κάποιο βαθμό», «3-Πολύ»)

- Εκμάθηση γλωσσών
- Ανάπτυξη βασικών δεξιοτήτων
- Ψυχική ευεξία
- Συνολική απόδοση στο σχολείο

Ερώτηση 30

[Ελεύθερο κείμενο: η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Ποιοι άλλοι τομείς εκπαίδευσης και υποστήριξης των μαθητών μεταναστών/προσφύγων πιστεύετε ότι θα μπορούσαν να επωφεληθούν από τη χρήση μορφών πολιτιστικής έκφρασης;

Το ερώτημά σας 31

*[Ελεύθερο κείμενο: * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Πώς θα μπορούσε το έργο σας να επωφεληθεί από τη χρήση μορφών πολιτιστικής έκφρασης;

Ερώτηση 32

*[Πίνακας: * η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]*

Τί θα βρίσκατε χρήσιμο* για να εφαρμόσετε ή να χρησιμοποιήσετε καλύτερα μορφές πολιτιστικής έκφρασης στο έργο σας ως εκπαιδευτικός;

(*Παρακαλούμε βαθμολογήστε «1-Καθόλου χρήσιμο», «2-Σε κάποιο βαθμό χρήσιμο», «3-Πολύ χρήσιμο»)

- Ένα πρόγραμμα συμβουλευτικής
- Ένα υποστηρικτικό δίκτυο ανθρώπων

- Ένα πρόγραμμα κατάρτισης που μπορώ να παρακολουθήσω αυτοπροσώπως
- Ένα διαδικτυακό πρόγραμμα κατάρτισης
- Πρακτική εκπαίδευση
- Περισσότερες θεωρητικές γνώσεις για τις μορφές πολιτιστικής έκφρασης
- Υλικό έμπνευσης (καλά παραδείγματα, πρότυπα)
- Έτοιμες εκπαιδευτικές ενότητες με οδηγίες βήμα προς βήμα
- Βασικές εκπαιδευτικές ενότητες που μπορώ εύκολα να τροποποιήσω
- Εκπαίδευση σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας της σημασίας της χρήσης πολιτιστικών εκφράσεων
- Υποστήριξη από τη διοίκηση του οργανισμού μου

Ερώτηση 33

[Ελεύθερο κείμενο· η απάντηση δεν είναι υποχρεωτική]

Τι άλλο μπορεί να σας βοηθήσει να χρησιμοποιήσετε (καλύτερα) τις πολιτιστικές εκφράσεις στο έργο σας ως εκπαιδευτικοί;

Τελευταία σελίδα

Μήνυμα τερματισμού

Σας ευχαριστούμε πολύ για την ολοκλήρωση αυτής της έρευνας!

Σχέδιο συζήτησης ομάδας εστίασης OpenEYE

Το πλαίσιο: Στόχος της(των) συνάντησης(-ων) της ομάδας εστίασης που θα πραγματοποιηθεί σε κάθε χώρα-εταίρο είναι η συγκέντρωση ποιοτικών πληροφοριών σχετικά με τις εκπαιδευτικές ανάγκες της πρωταρχικής ομάδας-στόχου των μαθητών με μεταναστευτικό/προσφυγικό υπόβαθρο, τις στάσεις και τα ενδιαφέροντα των γονέων και των εκπαιδευτικών των μαθητών (ως άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς) για την εφαρμογή μιας εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που να λαμβάνει υπόψη τον πολιτισμό με βάση την ιστορία/μυθολογία και την αξιοποίηση μέσω πολιτιστικής έκφρασης (π.χ. ζωγραφική, μουσική, χορός, τραγούδι, χειροτεχνία κ.λπ.) και τον ρόλο τους σε αυτή τη μαθησιακή διαδικασία.

Η ομάδα εστίασης θα πραγματοποιηθεί με τη συμμετοχή γονέων/κηδεμόνων και εκπαιδευτικών που θα προσκληθούν να συμμετάσχουν στο τοπικό σχολείο ή άλλους χώρους (π.χ. μουσείο), μετά τη διαδικτυακή έρευνα. Οι τοπικοί εταίροι του έργου αναμένεται να λειτουργήσουν ως διαμεσολαβητές. Η ομάδα εστίασης θα λάβει τη μορφή μιας χαλαρής και χωρίς αποκλεισμούς άτυπης συζήτησης, όπου τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς καλούνται να μοιραστούν τις απόψεις τους ως άμεσα εμπλεκόμενοι φορείς της μάθησης. Θα πρέπει να χρησιμοποιείται μια απλή γλώσσα για να αντισταθμίζεται η έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων· εάν είναι απαραίτητο, θα πρέπει να χρησιμοποιούνται υπηρεσίες διερμηνείας. Οι ερωτήσεις που περιγράφονται παρακάτω χρησιμεύουν για να καθοδηγήσουν τη συζήτηση και δεν χρειάζεται να ακολουθούνται αυστηρά, όπως σε μια συνέντευξη.

Οι διαμεσολαβητές, μετά από τη διεξαγωγή της ομάδας εστίασης, αναμένεται να συντάξουν μια σύντομη έκθεση στην οποία θα περιγράφεται το πλαίσιο (π.χ. πού πραγματοποιήθηκε η ομάδα εστίασης, πότε, ποιοι ήταν οι συμμετέχοντες — θα ήταν χρήσιμο ένα παρουσιολόγιο), τα θέματα που συζητήθηκαν και τα κύρια πορίσματα. Η έκθεση αυτή θα ενσωματωθεί στην έκθεση πορισμάτων της έρευνας που θα καταρτιστεί για κάθε χώρα του έργου (συμπεριλαμβανομένων και των αποτελεσμάτων της διαδικτυακής έρευνας).

Στην αρχή της συνάντησης της ομάδας εστίασης οι συμμετέχοντες θα πρέπει να ενημερώνονται για το έργο και τους στόχους του, να καλούνται να συμπληρώσουν το παρουσιολόγιο και να ζητηθεί η άδειά τους προκειμένου να ληφθούν φωτογραφίες ή βίντεο που θα δημοσιευτούν στην ιστοσελίδα του έργου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

Ερώτηση 1: Πόσο καιρό βρίσκονται τα παιδιά στη χώρα υποδοχής και πόσο καιρό συμμετέχουν στην εκπαίδευση;

Αυτή η ερώτηση χρησιμεύει για να ρυθμίσει το πλαίσιο και να ξεκινήσει τη συζήτηση.

Ερώτηση 2: Αντιμετωπίζουν προβλήματα ένταξης στη σχολική κοινότητα, δηλαδή να παρακολουθούν το πρόγραμμα σπουδών, να κάνουν φίλους στο σχολείο κ.λπ.; Είναι ευτυχημένα στο σχολείο; Ποια είναι η σχέση τους με τους συμμαθητές τους;

Το ερώτημα αυτό εξυπηρετεί τον εντοπισμό ζητημάτων ενσωμάτωσης.

Ερώτηση 3: Ποιες είναι κατά τη γνώμη σας οι εκπαιδευτικές προτεραιότητες για τα παιδιά; Π.χ. η απόκτηση γλωσσικών ικανοτήτων (στη γλώσσα της χώρας υποδοχής ή/και της αγγλικής γλώσσας), η ασφαλής εισαγωγή στην κουλτούρα, η ανάπτυξη λεκτικών και μη λεκτικών δεξιοτήτων επικοινωνίας, η ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων κ.λπ.

Αυτή η ερώτηση σχετίζεται με την ερώτηση 13 του διαδικτυακού ερωτηματολογίου και έχει ως στόχο να πάρει την απάντηση των γονέων, καθώς και των εκπαιδευτικών. Ένας διάλογος μεταξύ τους θα μπορούσε να προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες.

Ερώτηση 4: Ποιες μορφές πολιτιστικής έκφρασης πιστεύετε ότι θα ενδιέφεραν τα παιδιά; Δραστηριοποιούνται ήδη σε κάποια μορφή πολιτιστικής έκφρασης; Με τον όρο «μορφές πολιτιστικής έκφρασης» εννοούμε, για παράδειγμα, την πολιτιστική κληρονομιά, την τέχνη, τη μουσική, τη λογοτεχνία, το θέατρο, τον χορό και τη χειροτεχνία.

Το ερώτημα αυτό χρησιμεύει στη χαρτογράφηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για ορισμένους τύπους πολιτιστικής έκφρασης.

Ερώτηση 5: Ποια είναι η γνώμη σας για την εισαγωγή εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στην τάξη με βάση την ιστορία/μυθολογία και τις πολιτιστικές εκφράσεις διαφορετικών πολιτισμών; Πιστεύετε ότι θα βοηθούσε τους μαθητές; Με ποιόν τρόπο;

Αυτή η ερώτηση σχετίζεται με την ερώτηση 26 του ερωτηματολογίου της έρευνας των ενδιαφερόμενων μερών και έχει ως στόχο να πάρει την απάντηση των γονέων, καθώς και των εκπαιδευτικών. Ένας διάλογος μεταξύ τους θα μπορούσε να προσφέρει πολύτιμες πληροφορίες.

Ερώτηση 6: Πώς θα βλέπατε τον ρόλο σας ως γονείς/εκπαιδευτικούς σε αυτή τη διαδικασία; Πώς θα μπορούσατε να συνεισφέρετε;

Το ερώτημα αυτό αποσκοπεί στην έναρξη ενός παραγωγικού διαλόγου μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών, στηρίζοντας την προσέγγιση για συμμετοχή των γονέων στην εκπαιδευτική διαδικασία και ενισχύοντας τις δυνατότητες συνεργασίας τους με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς στο μέλλον.